

A photograph showing two welders in protective gear working on a large, curved metal structure. Sparks are visible from the welding process. The welder on the left is wearing a brown protective suit and helmet, while the welder on the right is wearing a black and orange suit and helmet. A large metal box is in the foreground on the right.

Venäjän-kaupan barometri

Syksy 2021

The background image shows two welders in a workshop. They are wearing dark protective suits and helmets. One welder on the left is actively welding a large, curved metal structure, with bright sparks flying from the point of contact. The other welder on the right is holding a welding torch, ready to work. The environment is industrial, with various tools and equipment visible in the foreground and background.

Барометр финско- российской торговли

Осень 2021

Barometritutkimus

- Kumppanimme

- Toteutus

taloustutkimus

Tilannekuva Venäjällä

Sinikka Parviainen, East Office

Suomen tuonti Venäjältä supistunut 35 % vuonna 2020

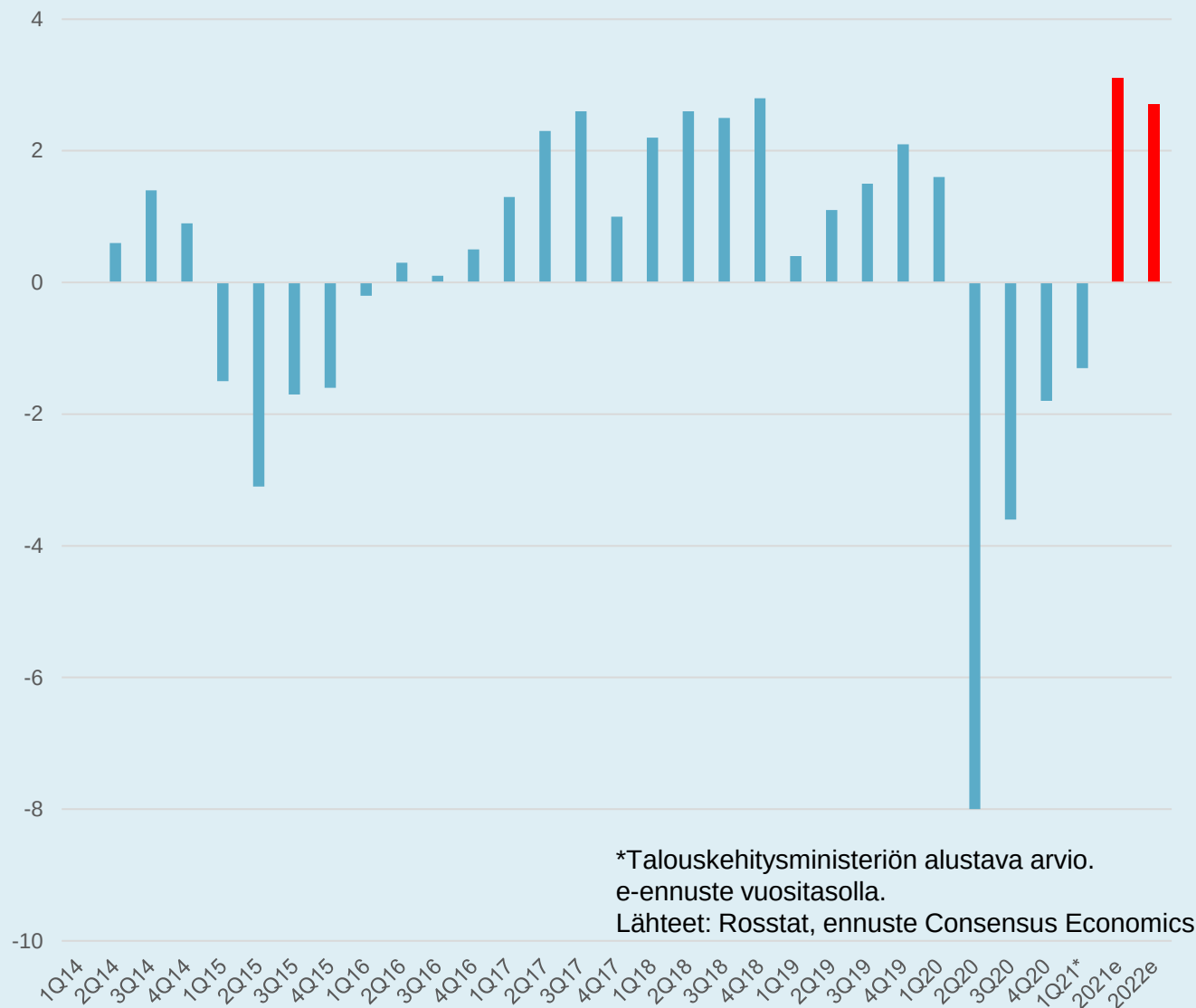
- Suomen kaupp Venäjän kanssa laskenut enemmän kuin muiden pääkauppakumppanien kanssa.
- Venäjän tuonnin arvo supistui merkittävästi ennen kaikkea raaka-aineiden hintojen romahduksen takia vuoden alkupuoliskolla.
- Vienti laski 17 % vuoden takaiseen, joka on kuitenkin yllättävän hyvä tulos ottaen huomioon ruplan heikentymisen vuonna 2020.

Venäjän talous selvinnyt kriisistä pelättyä vähemmällä vaurioilla

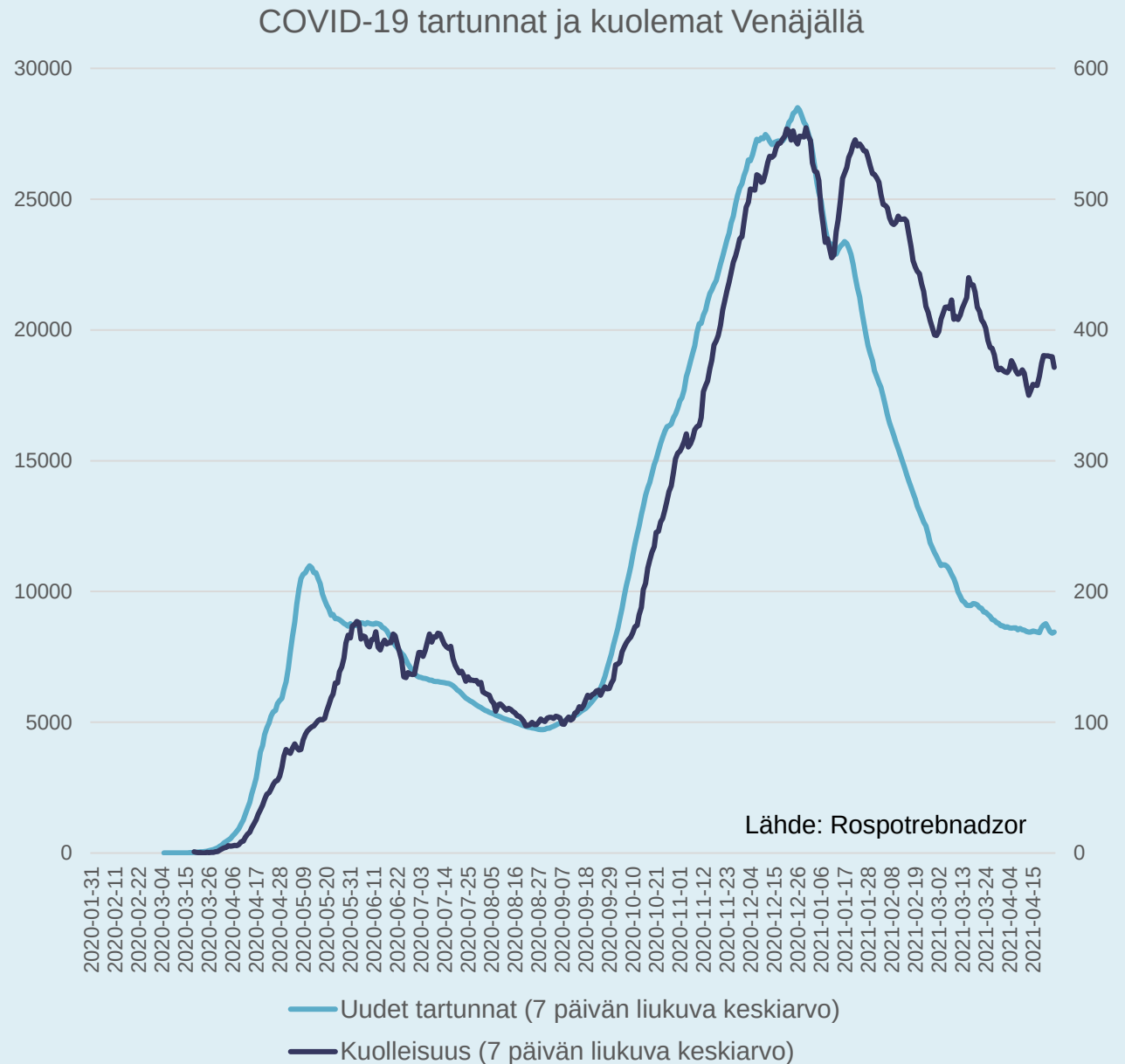
- Venäjän talous ylitti lähes kaikki ennusteet, kun reaalin BKT supistui vuonna 2020 vain 3 % vuositasolla. Tämä siitä huolimatta, että kaivannaissektorille vuosi oli heikko (-6,9 % vuositasolla).
- Venäjän vahvuuksia tässä kriisissä ovat olleet palvelusektorin verrattain pieni merkitys taloudessa, jalostusteollisuuden tiettyjen alojen hyvä vire (esim. kemianteollisuus, puunjalostus) ja hyvin ajoitetut valtion tukitoimet.
- Venäjän talouden ennustetaan pääsevän vuonna 2021 (BKT + 3.1 %) vuoden 2019 tasolle, mutta kasvun uskotaan hidastuvan seuraavina vuosina.

Reaalin BKT:n kehitys kvartaalitasolla ja ennusteet vuosille 2021-2022

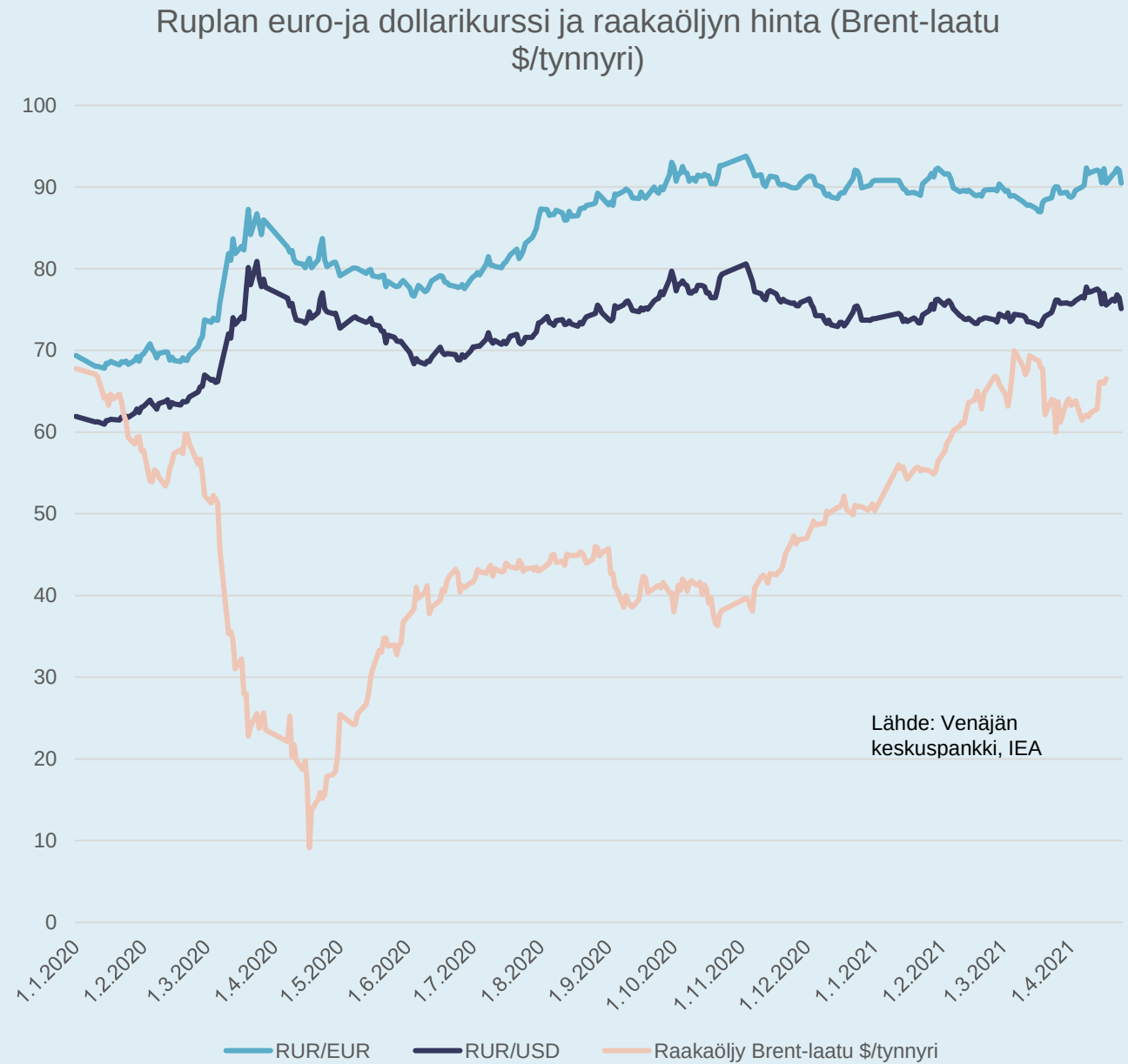
Koronatartunnat laskussa, vaikka rokotukset edistyvät hitaasti

- Tammikuun lomakauden jälkeen COVID-19 tartunnat ja kuolleisuus ovat olleet selkeästi laskusuunnassa.
- Kuolleisuutta pidetään laajalti alitilastoituina, mutta suunta on selkeä.
- Rokotukset kansalaisille aloitettiin jo tammikuussa ja maaliskuun lopussa noin 8 miljoonaa venäläistä on saanut rokotteen.
- Venäläisten skeptisyys rokotuksia kohtaan voi vaikeuttaa riittävän rokotesuojan saavuttamista: vain noin 30 % venäläisistä on valmis rokotukseen.

Öljyn hinnan elpyminen ei ole auttanut geopolittisistä jännitteistä kärsivää ruplaa

- Öljyn hinta nousi voimakkaasti talvella, kun globaali elpyminen lähti vahvasti käyntiin.
- Ruplan arvo ei ole kuitenkaan hyötynyt kasvaneista öljytuloista, kun jo elokuusta kasaantuneet geopolittiset jännitteet saivat sijoittajat saivat luopumaan Venäjän sijoituksistaan.
- Erityisesti ruplaa on heikentänyt pakotteiden uhka liittyen Itä-Ukrainan kiristyneeseen tilanteeseen, Aleksei Navalnyin tilanne ja Venäjän kyberhyökkäykset USA:n hallintoa ja vaaleja kohtaan.

Barometritutkimus

Barometritutkimus

- selvittää suomalaisten yritysten johdon näkemyksiä liiketoiminnan ja Venäjän talouden näkymistä ja haasteista **kuluneen ja tulevan 6 kk:n aikana**.
- toteutettu kahdesti vuodessa, **keväisin ja syksyisin**, vuodesta 2002 alkaen.

Tietoja tutkimuksesta

- Tutkimuksen perusjoukon muodostavat Suomalais-Venäläisen kauppakamarin jäsenyritysten ja muiden **Venäjän-kauppaa käyvien suomalaisten yritysten ylin johto tai asiantuntijat.**
- Puhelinhaastattelut **22.9. -22.10.2021.**
- Haastatteluja **215 kpl.**

Venäjän-kaupalla tarkoitetaan

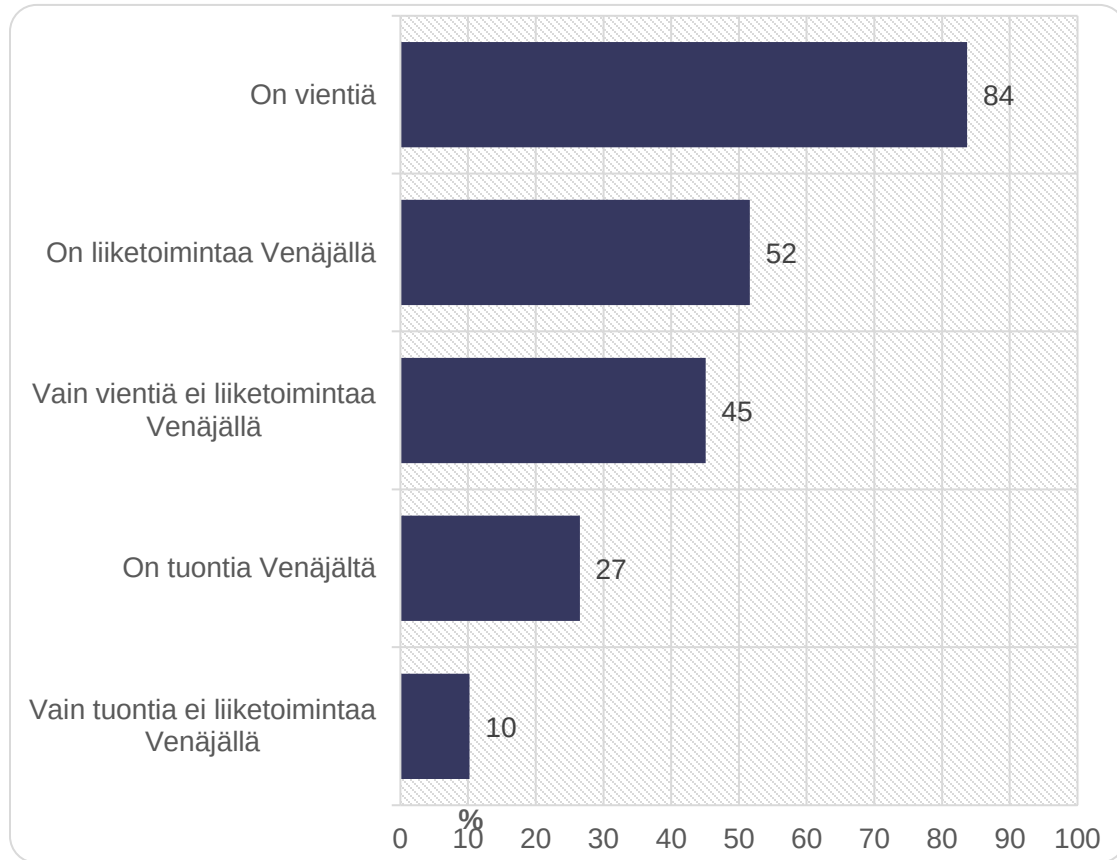
Yrityksellä on

- liiketoimintaa Venäjällä
 - tytäryhtiö, edustusto
 - tuotantoa Venäjällä
 - muuta toimintaa Venäjällä
- vientiä Venäjälle
- tuontia Venäjältä
- kaikkien näiden yhdistelmiä

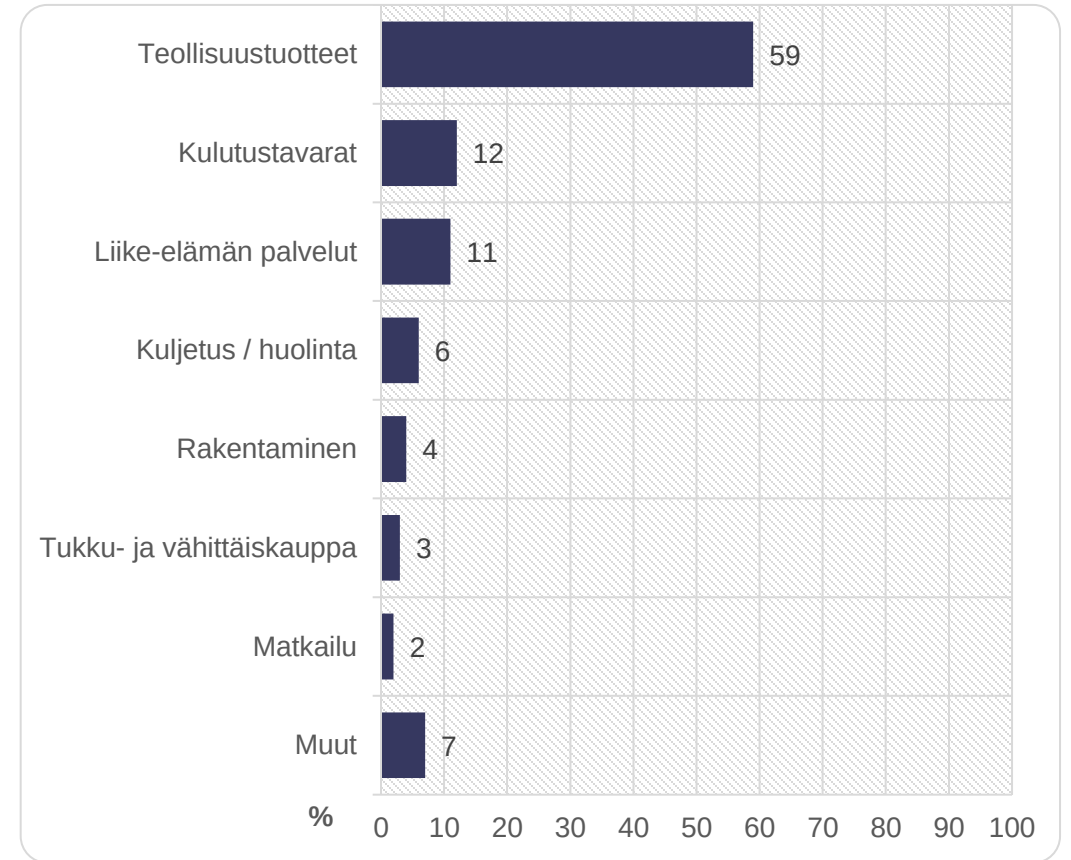

Vastaajien taustat

Yrityksen toiminta Venäjällä

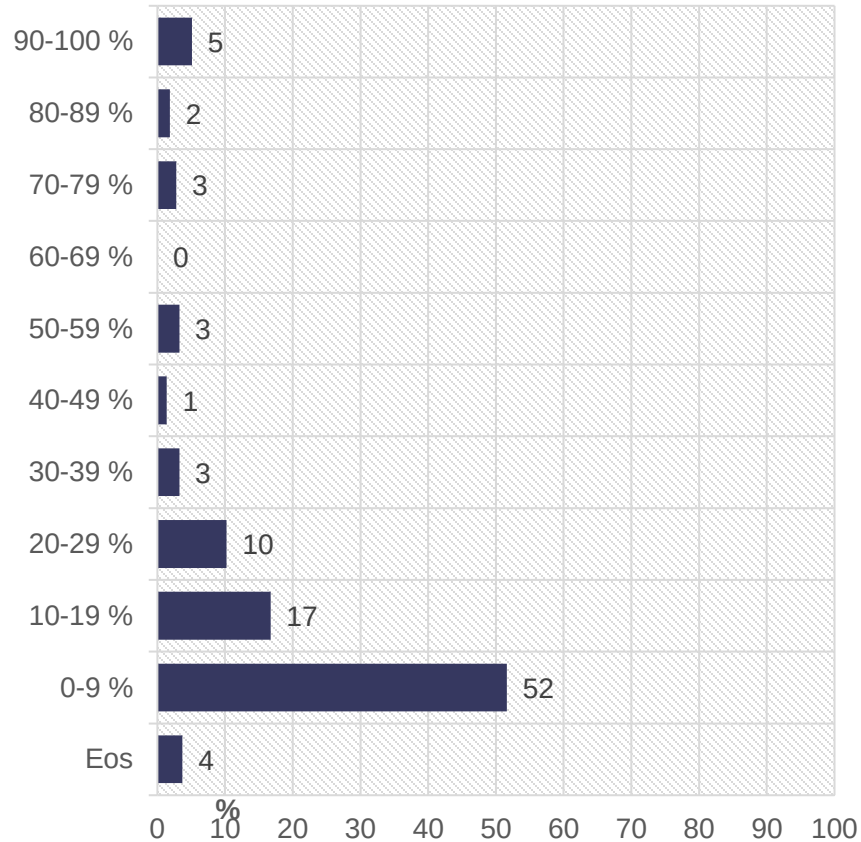

Venäjän-viennin toimialat

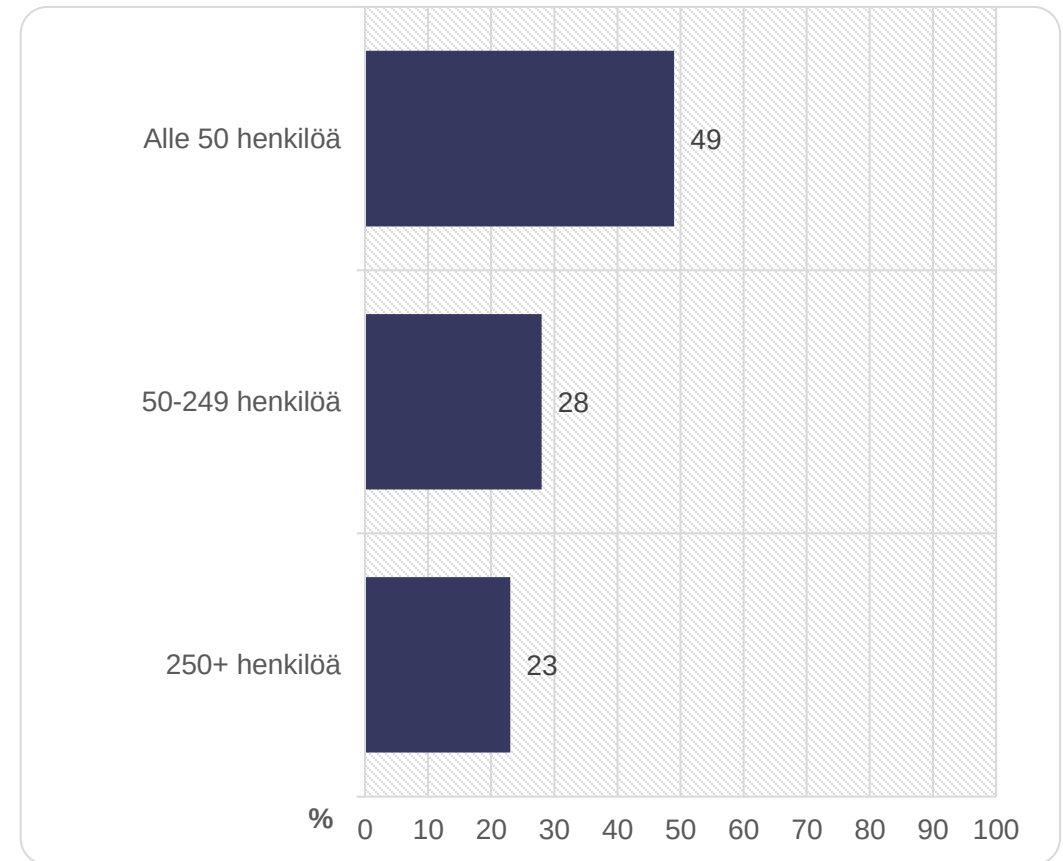

Vastaajien taustat

Venäjän osuus liikevaihdosta

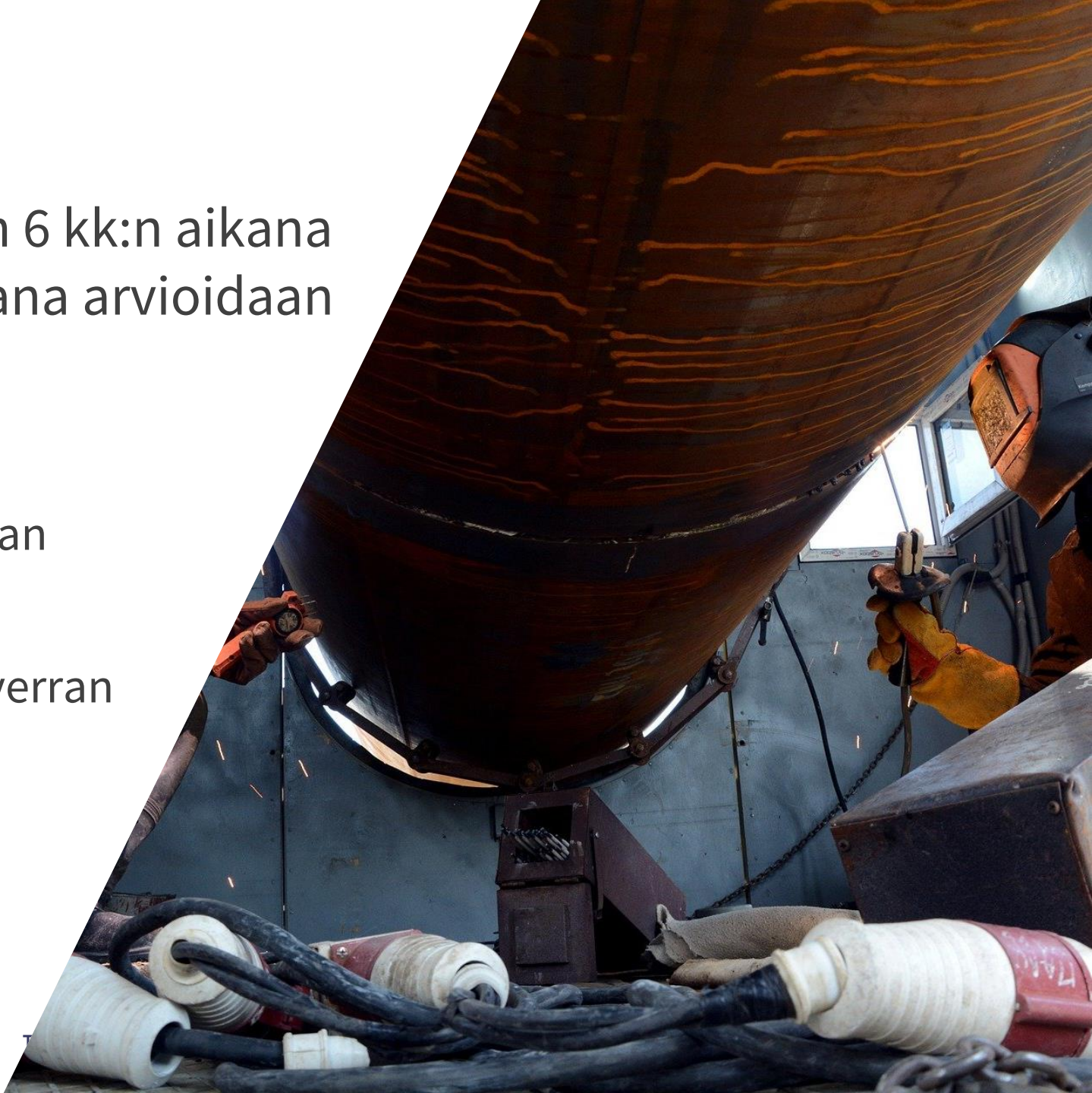
Yrityksen koko Suomessa

Saldoluku

Toteutunutta kehitystä edellisten 6 kk:n aikana ja näkymiä seuraavien 6 kk:n aikana arvioidaan viisiportaisella asteikolla:

- 5 = kasvanut / kasvaa paljon
- 4 = kasvanut / kasvaa jonkin verran
- 3 = pysynyt / pysyy ennallaan
- 2 = supistunut / supistuu jonkin verran
- 1 = supistunut / supistuu paljon

Saldoluku

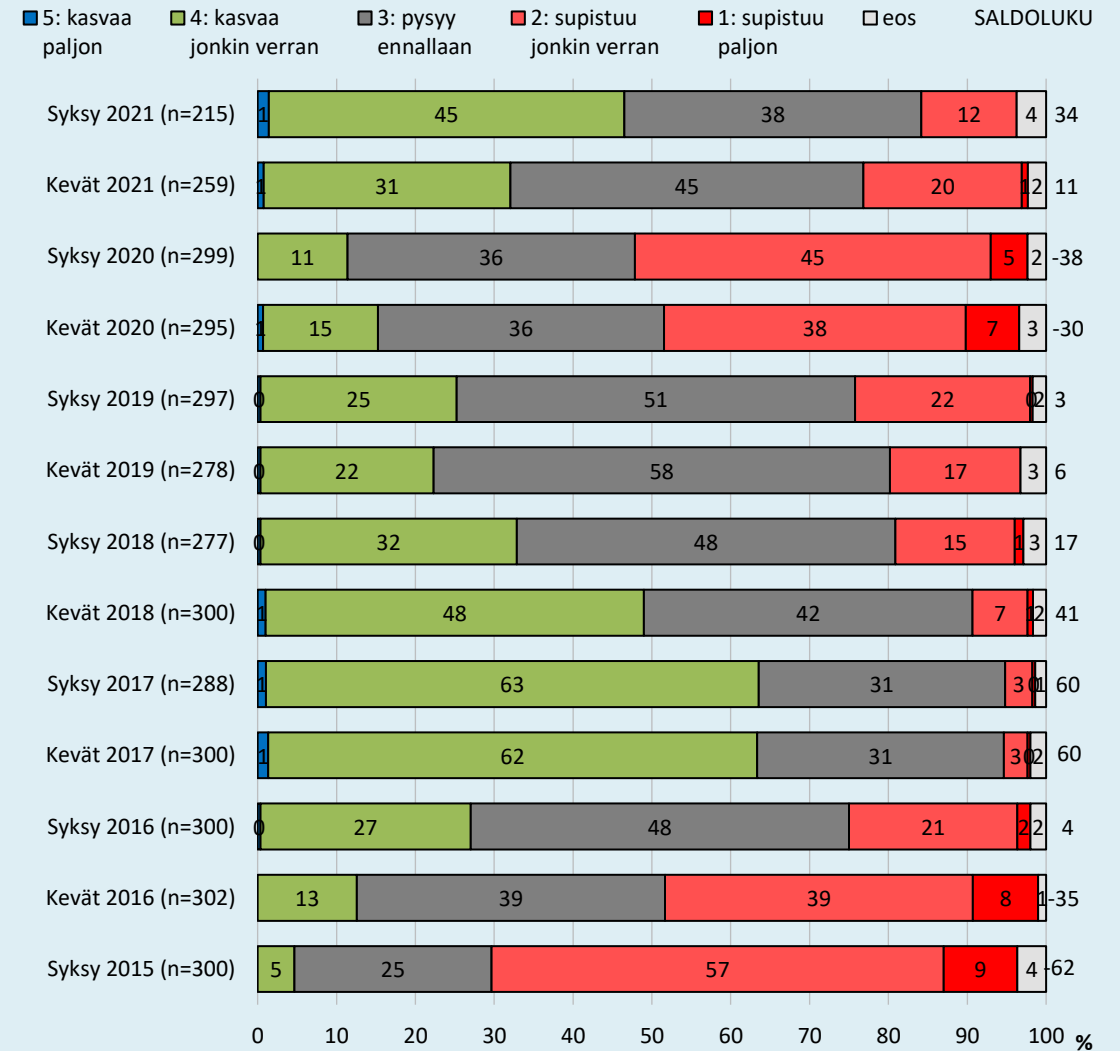
- Saldoluku = kasvun ja supistumisen erotus = $(5+4) - (2+1)$.
- Kasvua kokeneiden tai odottavien yritysten osuudesta prosentteina vähennetään supistumista kokeneiden tai odottavien osuus.
- Jos saldoluku on 0, on kasvun ja supistumisen yrityksiä yhtä paljon.
- Positiivinen luku ilmaisee kasvavien yritysten määrällistä ylivoimaa supistuvien yritysten määrään nähden ja negatiivinen vastaavasti kasvavien yritysten alivoimaa.

Venäjän talous

Odotukset Venäjän talouden kehityksestä piristyvät edelleen

- Lähes puolet vastaajista odottaa Venäjän talouden kasvavan seuraavan 6 kk aikana.
- Myönteisin arvio Venäjän talouskehityksestä vallitsee teollisuudessa. Odotukset ovat kasvaneet alalla merkittävästi viime keväästä.
- Keskikokoiset yritykset ovat optimistisimpia Venäjän talouden tulevasta kehityksestä.

Venäjän talouden kehitys, saldoluku

Kaikki vastaajat = 277-303

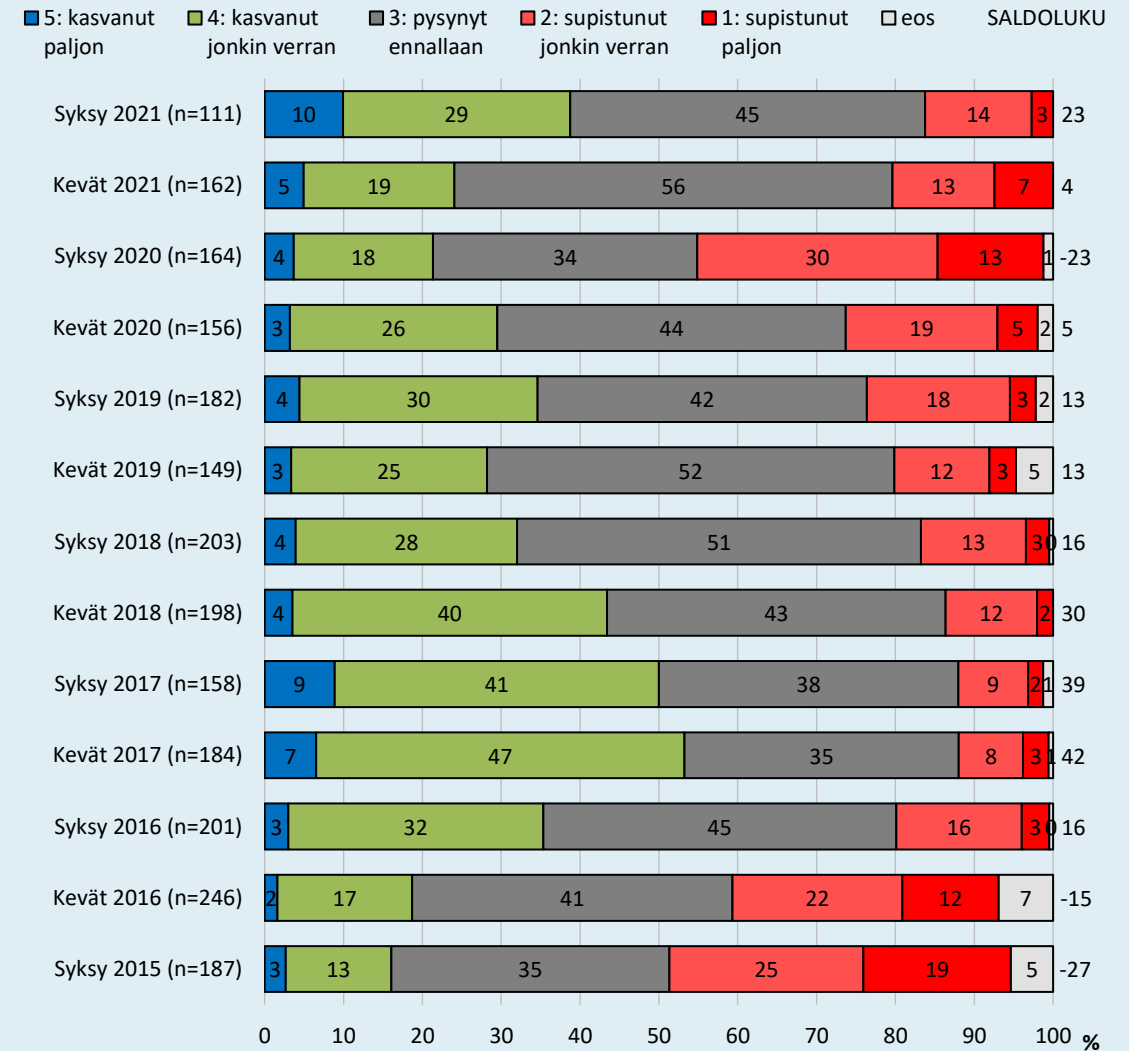
— Venäjän talouden kehitys seuraavien 6 kk aikana

Liiketoiminta Venäjällä

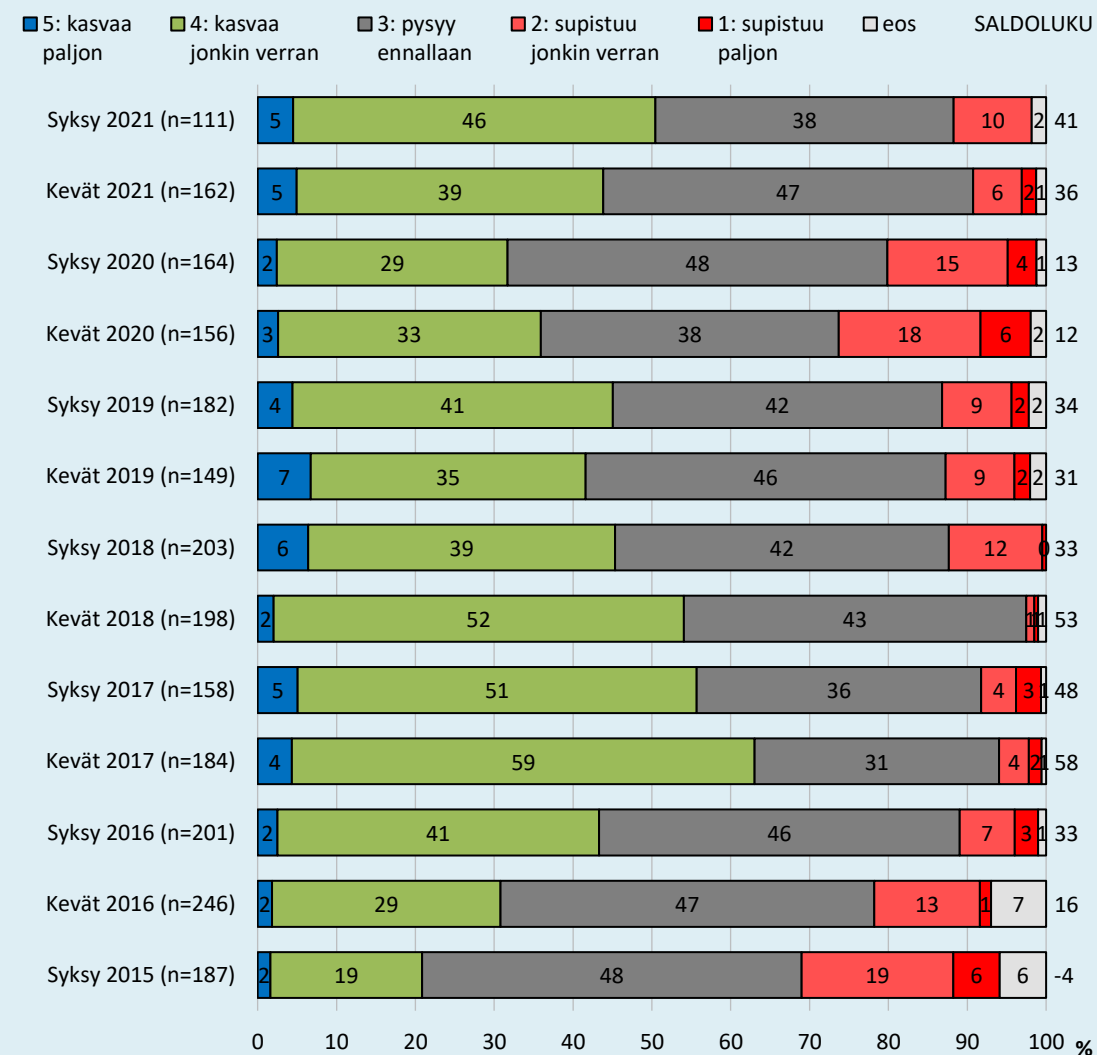
Liiketoiminta Venäjällä – kasvua kaikilla aloilla

- Kuluneen 6 kk aikana liiketoiminta on kasvanut yli kolmanneksella vastaajista. Liiketoiminta on ”kasvanut paljon” aiempaa suuremmalla osalla vastaajista.
- Liiketoiminnan kasvu on jatkunut keväästä teollisuudessa ja kääntynyt kasvuun palvelualoilla.
- Liiketoiminnan kasvu on vauhdittunut kaikenkokoisissa yrityksissä.

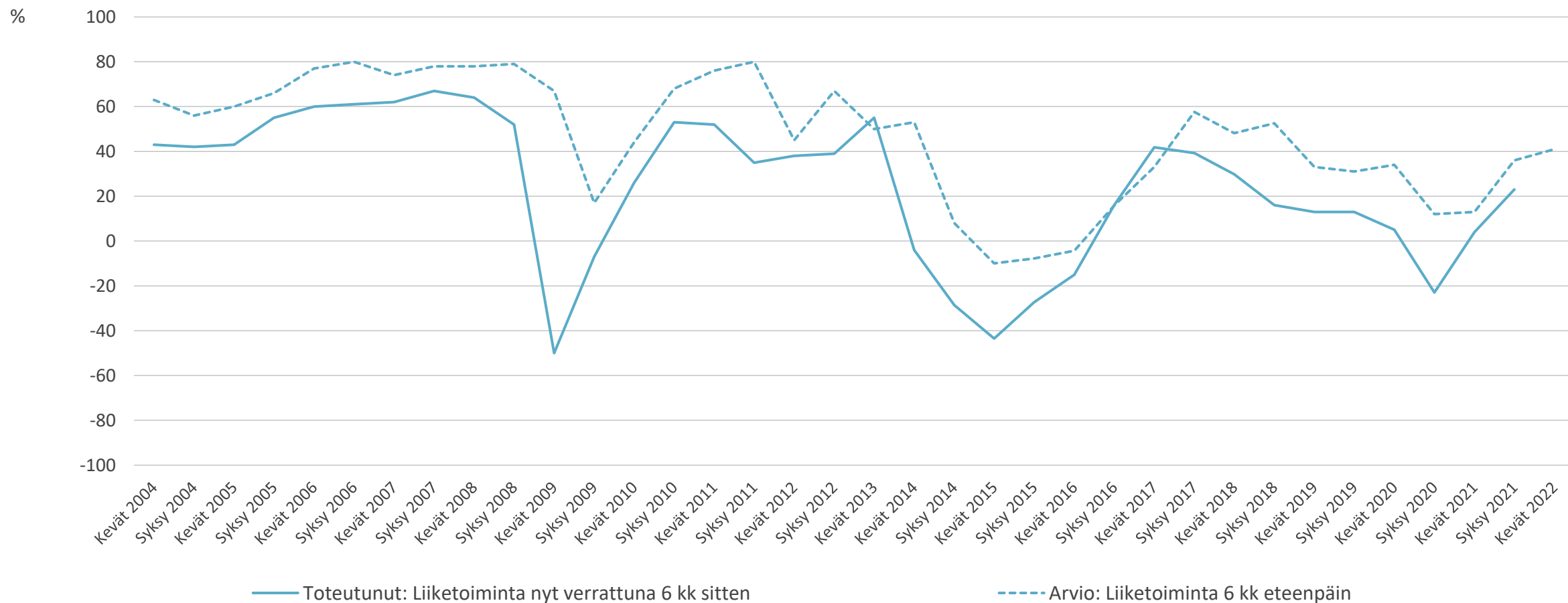

Odotukset liiketoiminnan kehityksestä parantuneet merkittävästi

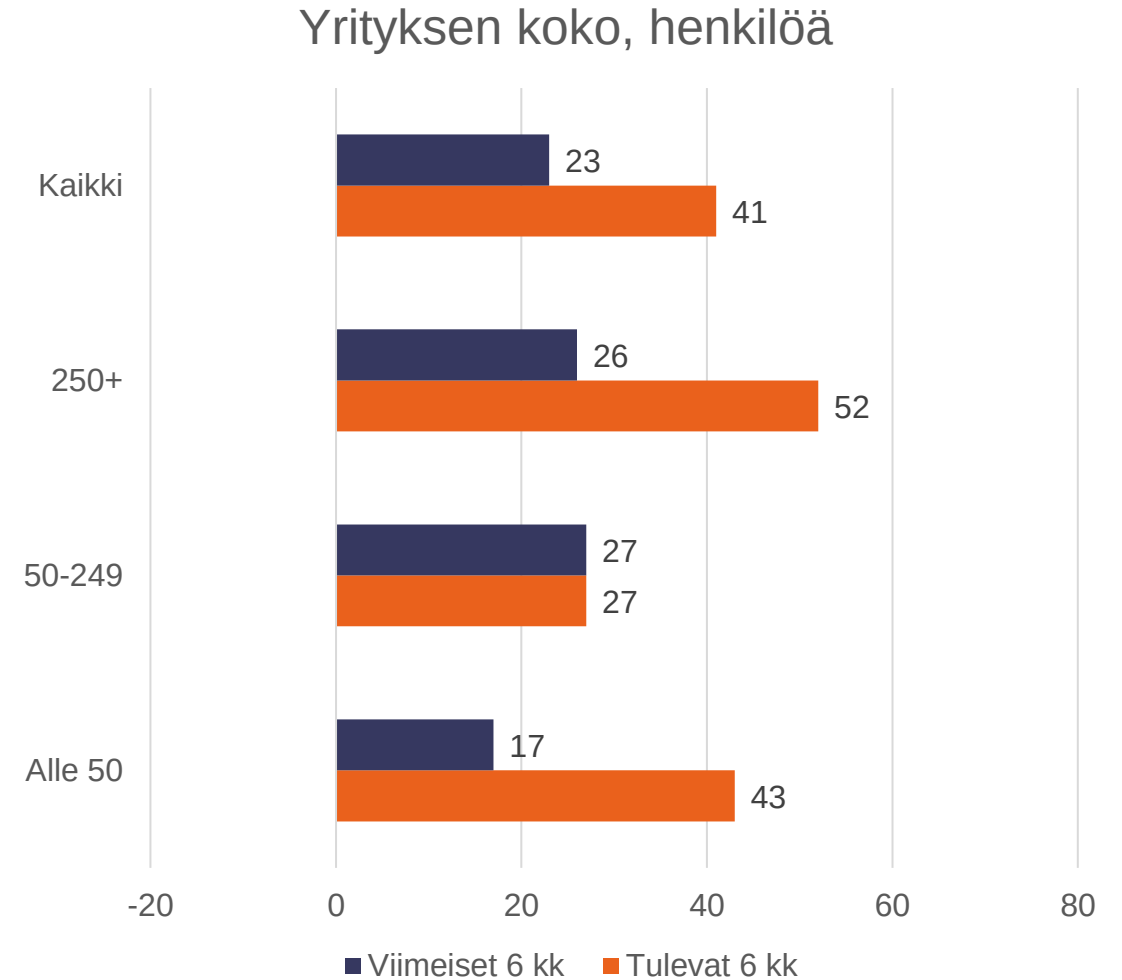
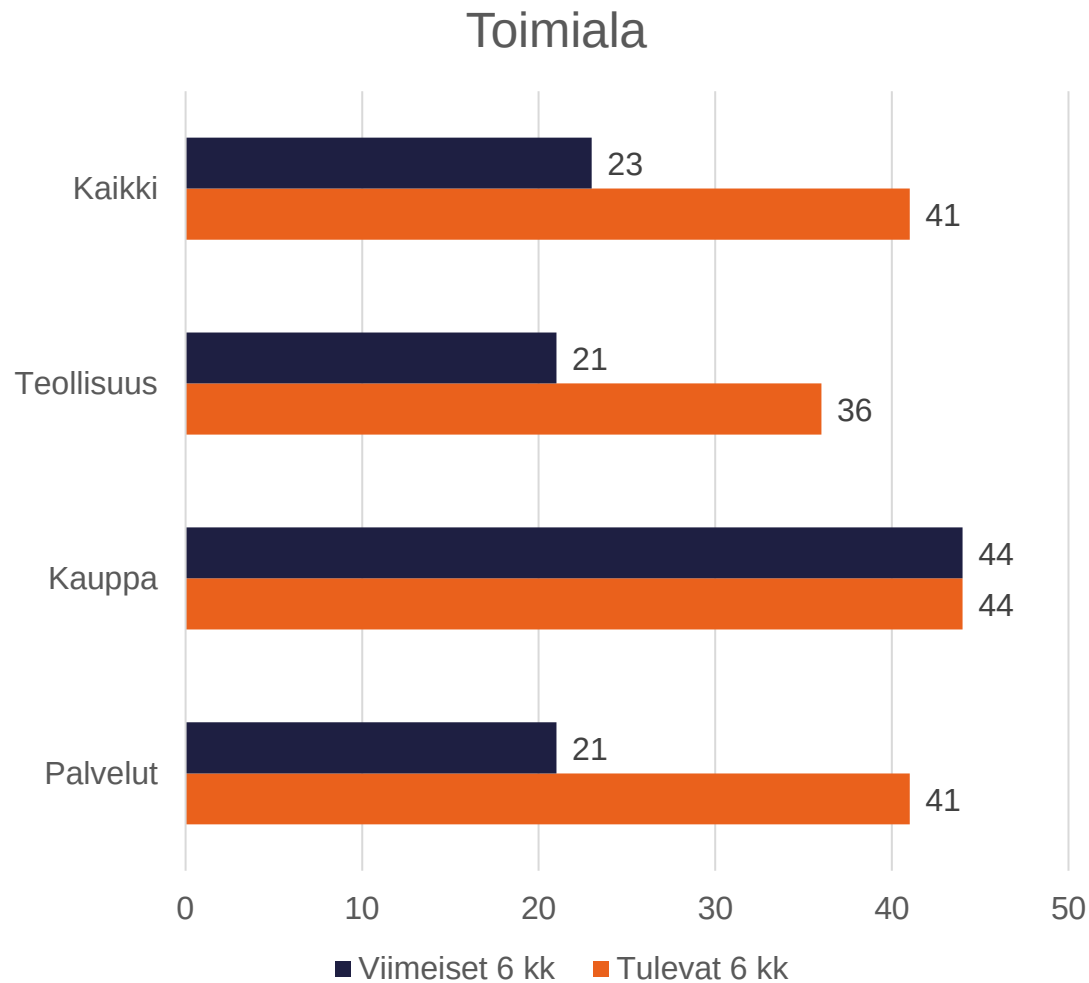
- Liiketoiminnan odottaa kasvavan seuraavan 6 kk aikana 51 prosenttia vastaajista. Saldoluku on korkein sitten kevään 2018.
- Liiketoiminnan kasvua odottavia yrityksiä on kaikilla aloilla, mutta palvelualoilla odotukset ovat parantuneet eniten.
- Liiketoiminnan kasvunäkymät ovat parantuneet voimakkaasti suurissa yrityksissä. Keväällä suuryritysten odotukset olivat maltillisimmat, nyt kaikkein optimistisimmat.

Liiketoiminta Venäjällä, saldoluvut

Liiketoiminta Venäjällä, saldoluvut

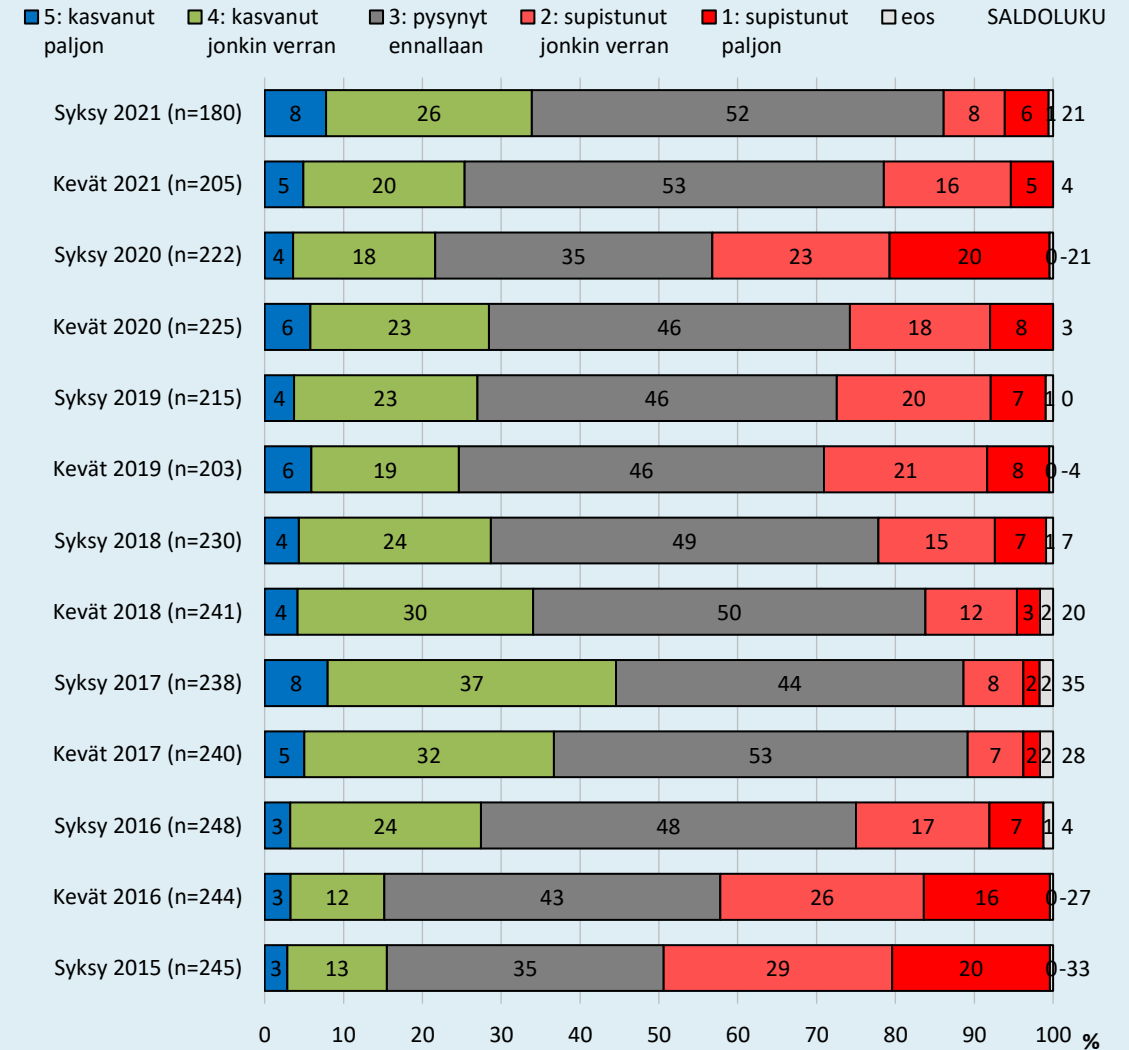

Vienti Venäjälle

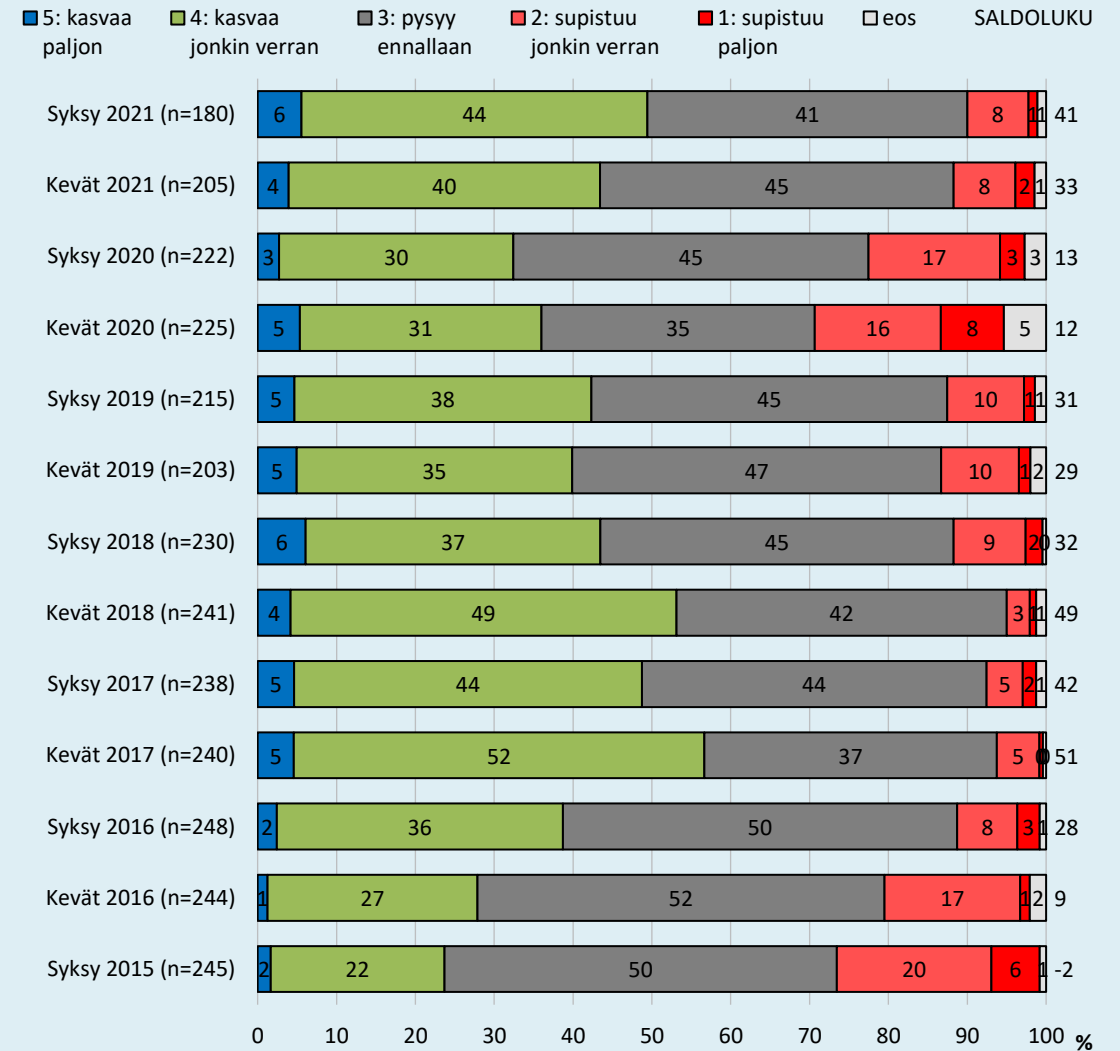
Vienti Venäjälle pysyi ennallaan yli puolella vastaajista

- Vienti Venäjälle on kasvanut joka kolmannella vastaajalla edellisen 6 kk aikana.
- Vienti on kasvanut kaikilla aloilla. Palvelualoilla vienti kasvoi ensimmäistä kertaa koronapandemian puhkeamisen jälkeen.
- Keväällä vienti oli kasvanut vain pienissä yrityksissä, nyt vienti on kasvanut keskisuurissa ja suurissa yrityksissä pieniä enemmän.

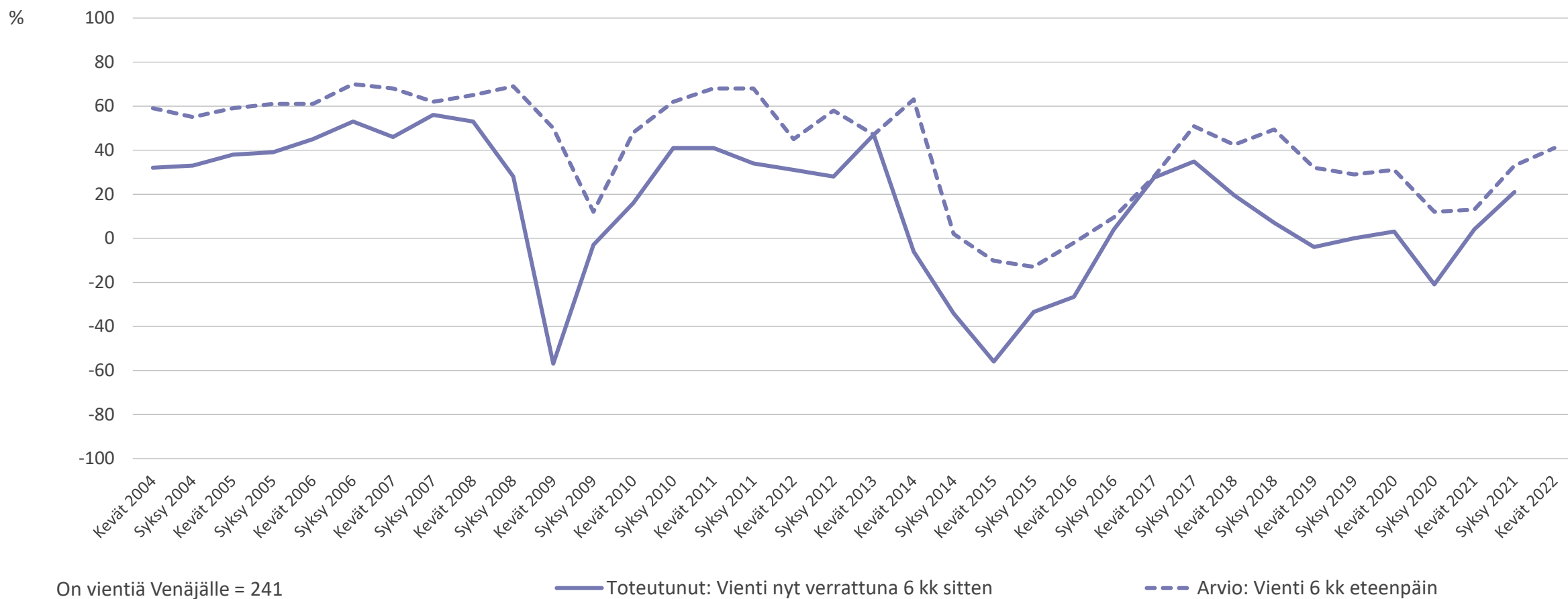

Puolet vastaajista odottaa Venäjän- viennin kasvavan

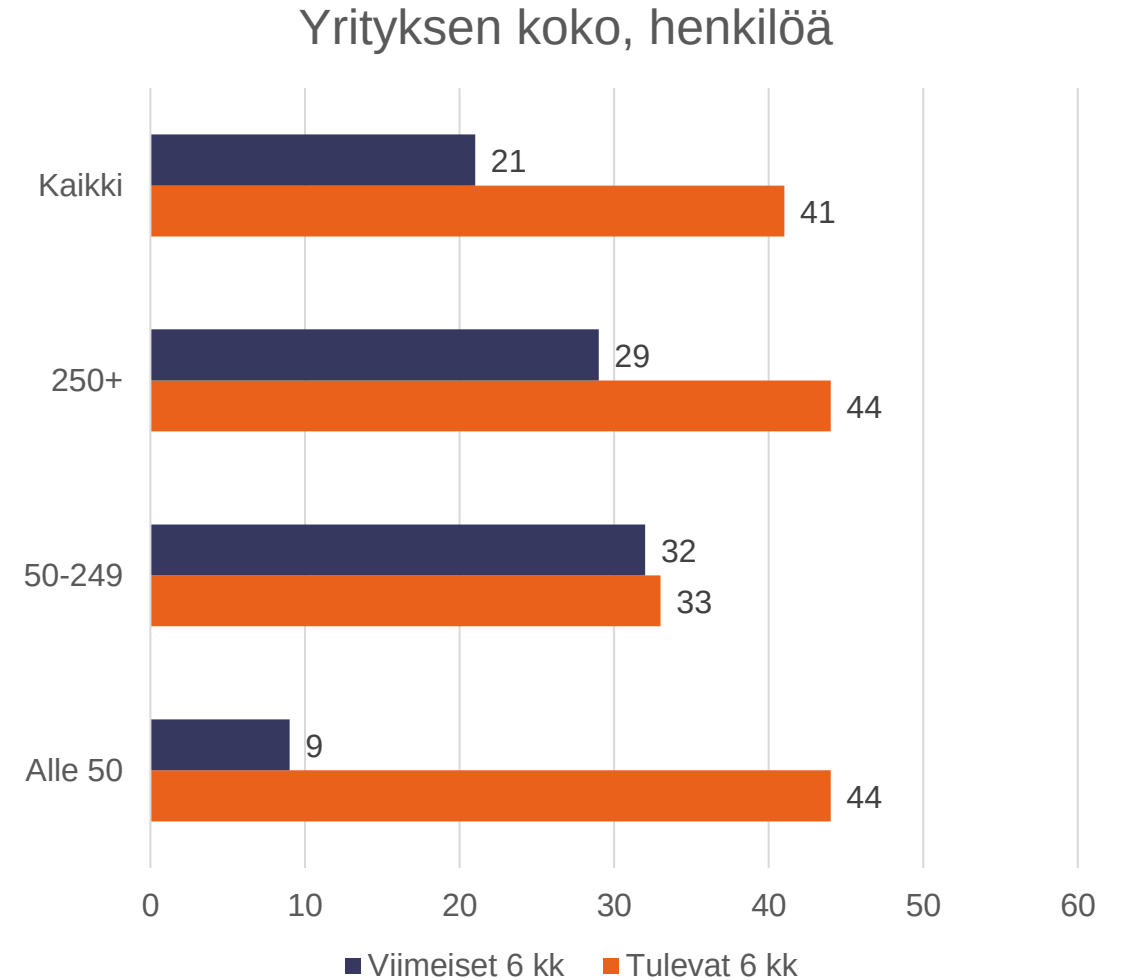
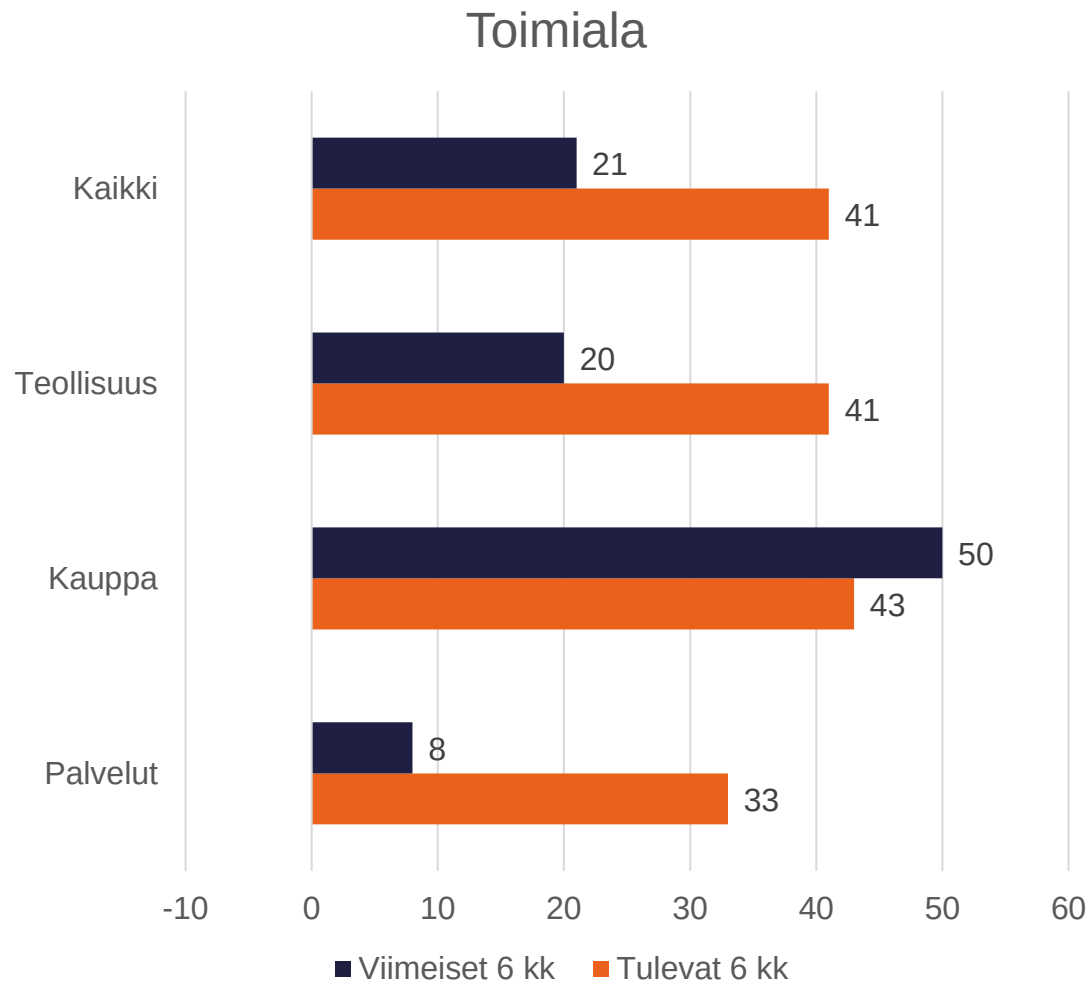
- Vientinäköymien saldoluku on korkein sitten kevään 2018 mittauksen.
- Viennin kasvua odottavia yrityksiä on kaikilla aloilla, mutta palvelualoilla odotukset ovat kirkastuneet eniten.
- Odotukset viennin kehityksestä ovat myönteisiä kaikenkokoisissa yrityksissä.

Vienti Venäjälle, saldoluvut

Vienti Venäjälle, saldoluvut

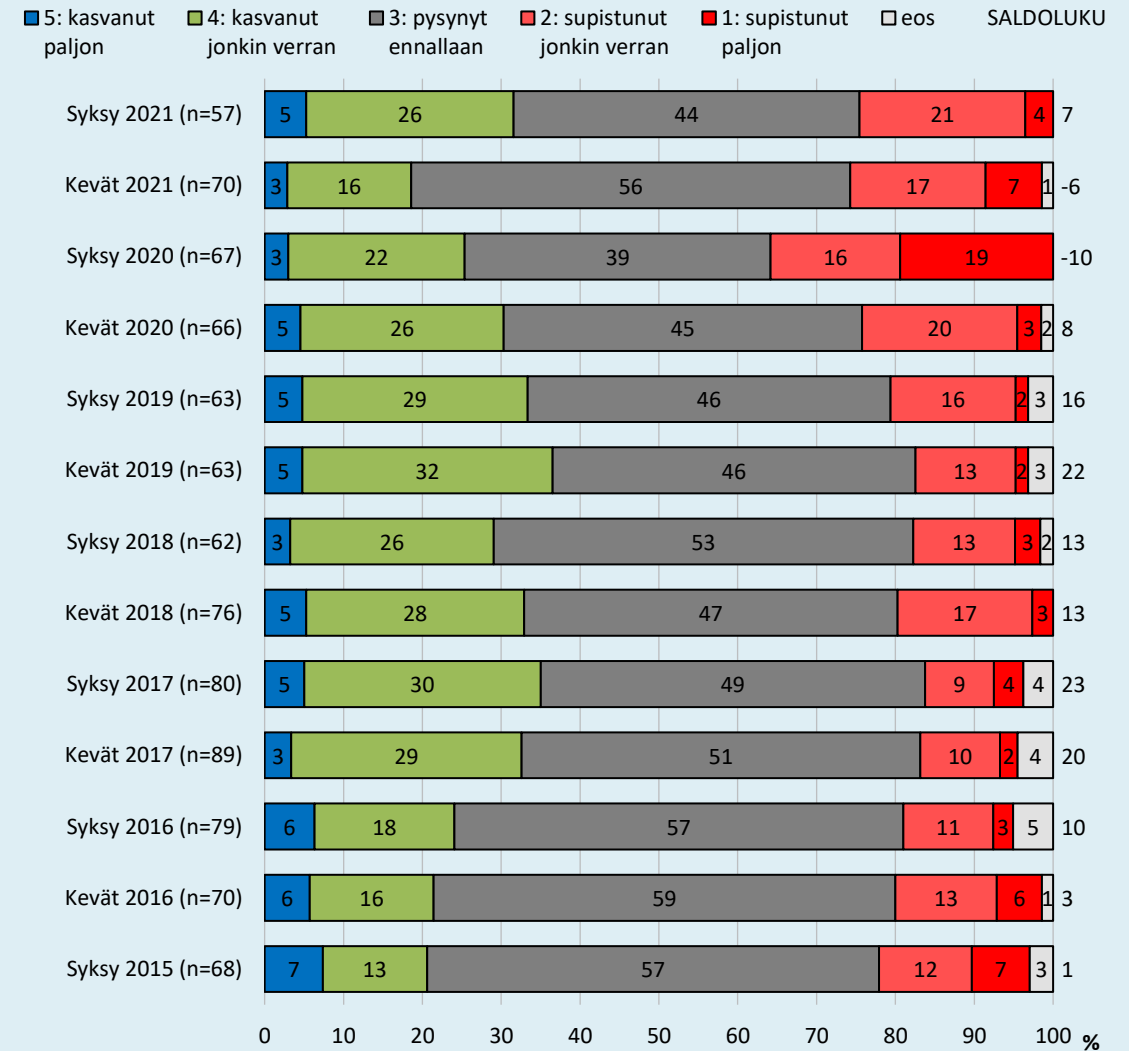

Tuonti Venäjältä

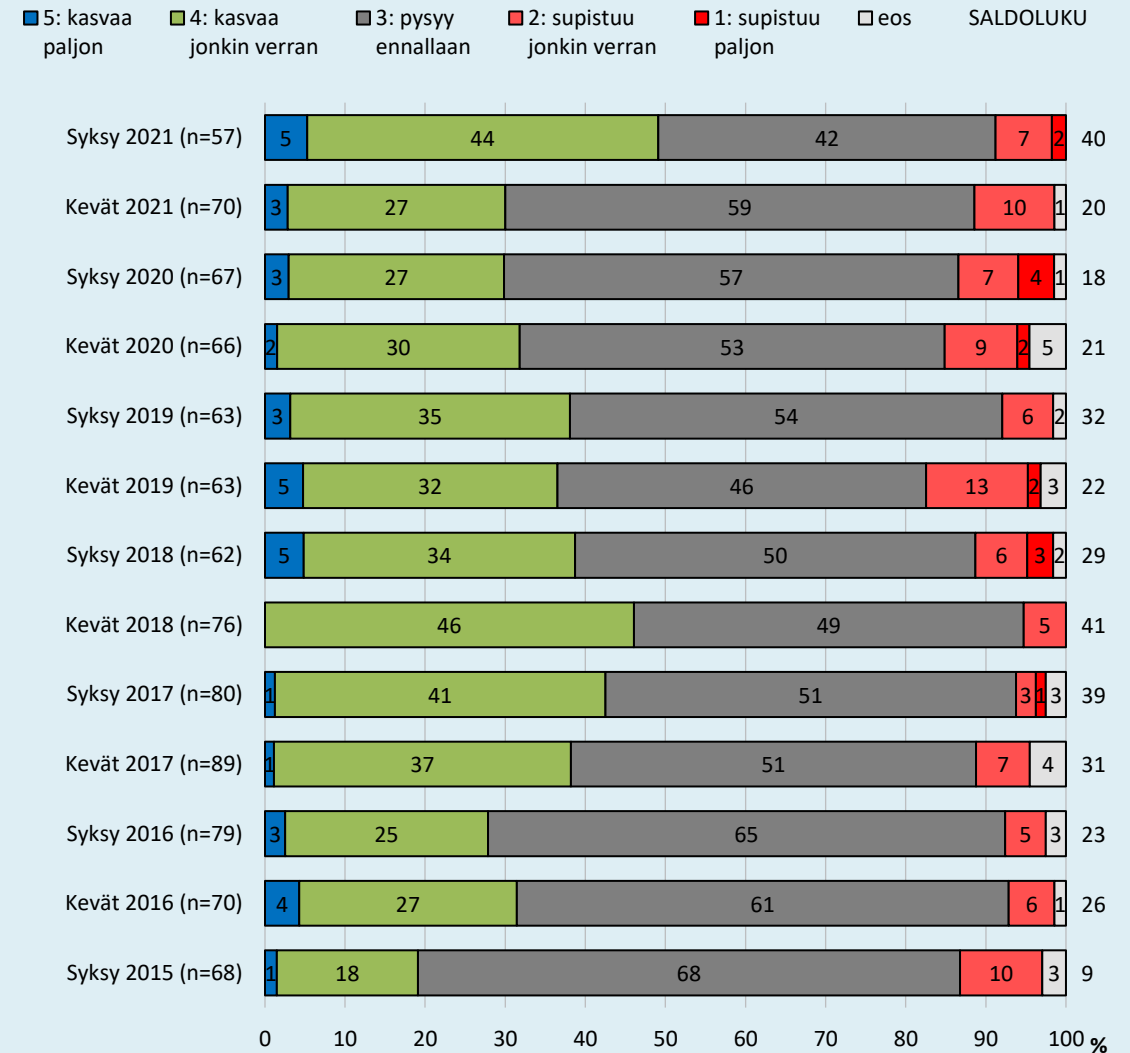
Tuonti Venäjältä kasvoi pk-sektorilla

- Lähes joka kolmas vastaaja kertoo tuonnin kasvaneen edellisen 6 kk aikana. Saldoluku on kääntynyt positiiviseksi keväästä 2020.
- Teollisuudessa ja palvelualoilla tuonti on kääntynyt kasvuun kevään mittauksesta.
- Tuonnin kasvu koskee pk-yrityksiä – suurilla yrityksillä tuonnin väheneminen on jyrkentynyt keväästä.

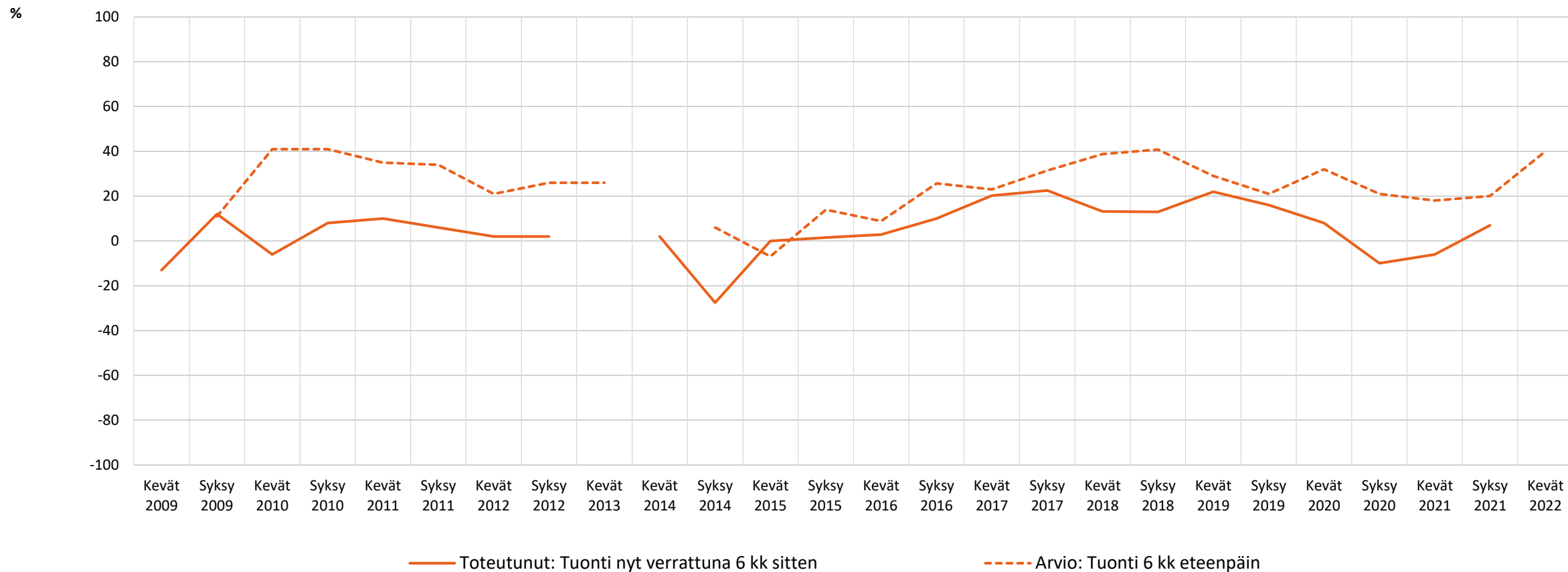

Puolet yrityksistä odottaa Venäjän-tuonnin kasvavan

- Kevään mittausta suurempi osuus vastaajista odottaa tuonnilta kasvua seuraavan 6 kk aikana.
- Odotukset tuonnin kasvusta ovat vahvistuneet teollisuudessa ja palveluissa. Palvelualojen odotukset ovat vahvistuneet merkittävästi keväästä.
- Tuonnin odotetaan kasvavan eniten pienten yritysten keskuudessa. Keskisuuret ja suuret yritykset arvioivat tuonnin kasvavan merkittävästi enemmän kuin kevään mittauksessa.

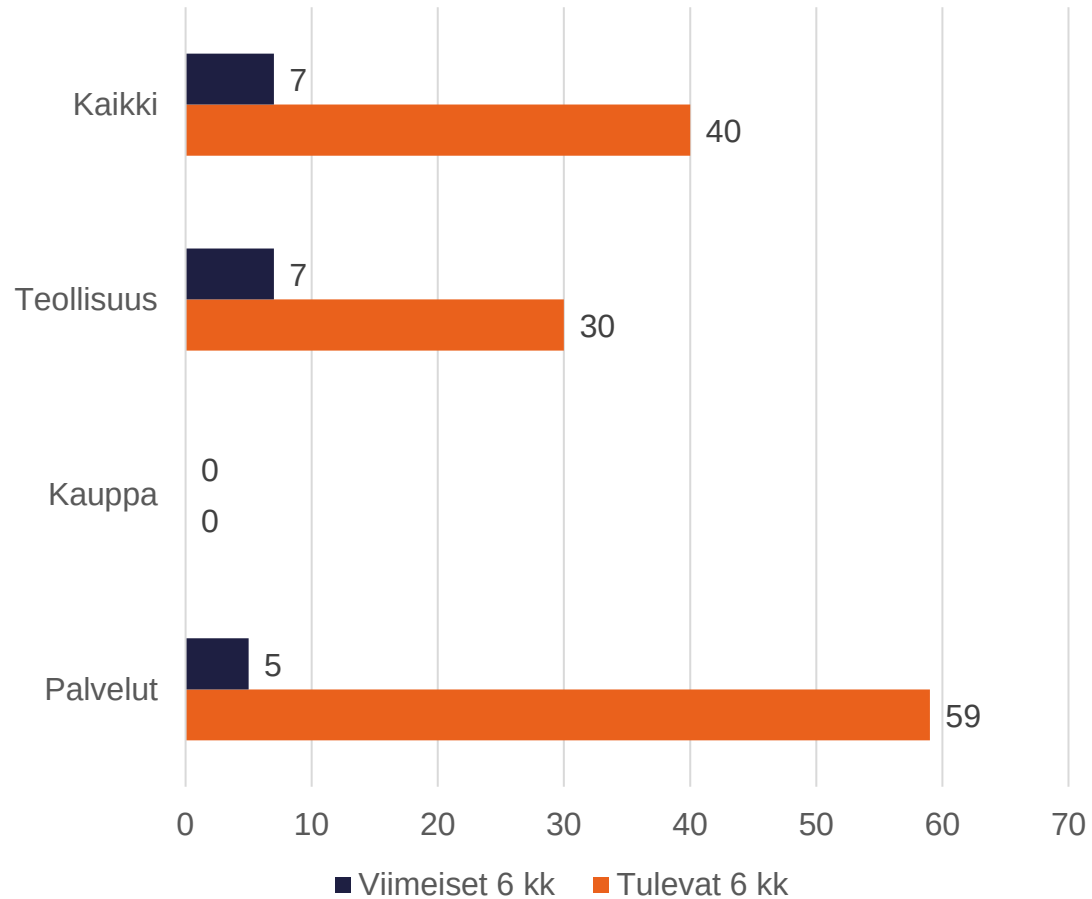

Tuonti Venäjältä, saldoluvut

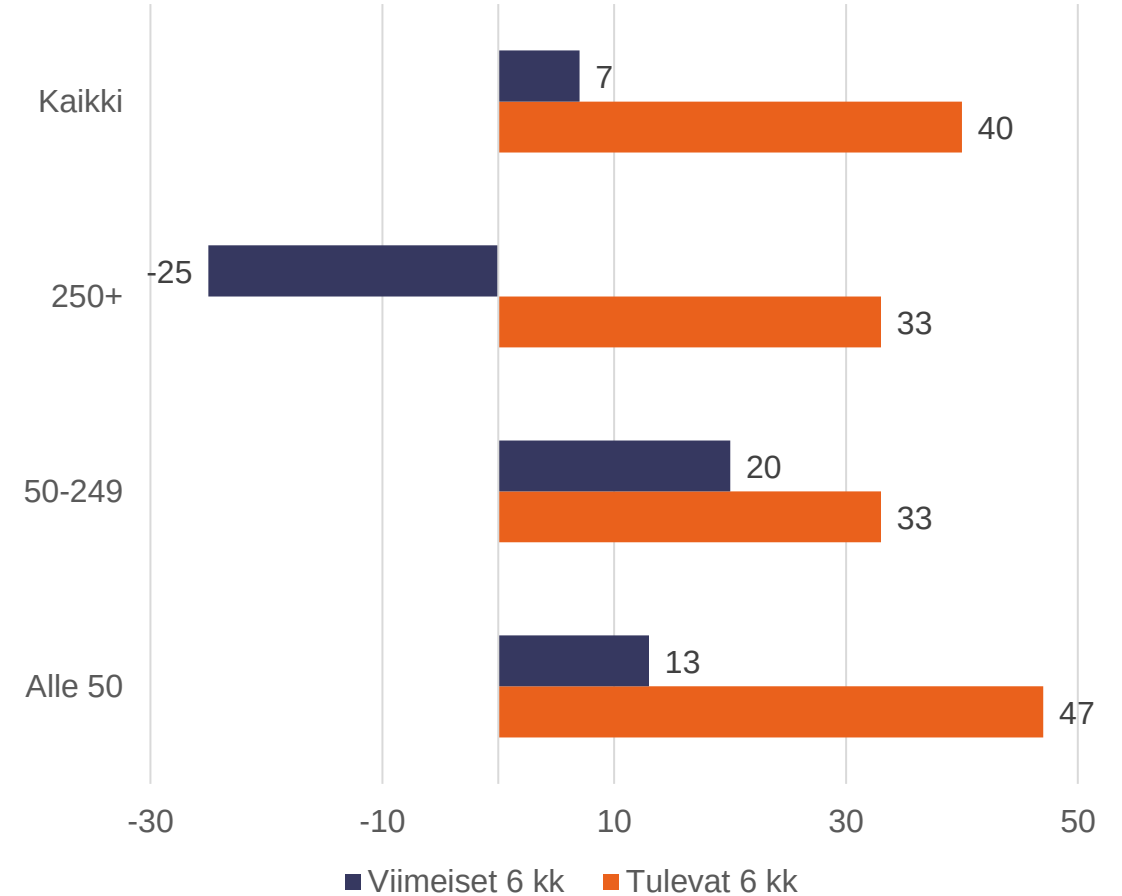

Tuonti Venäjältä, saldoluvut

Toimiala

Yrityksen koko, henkilöä

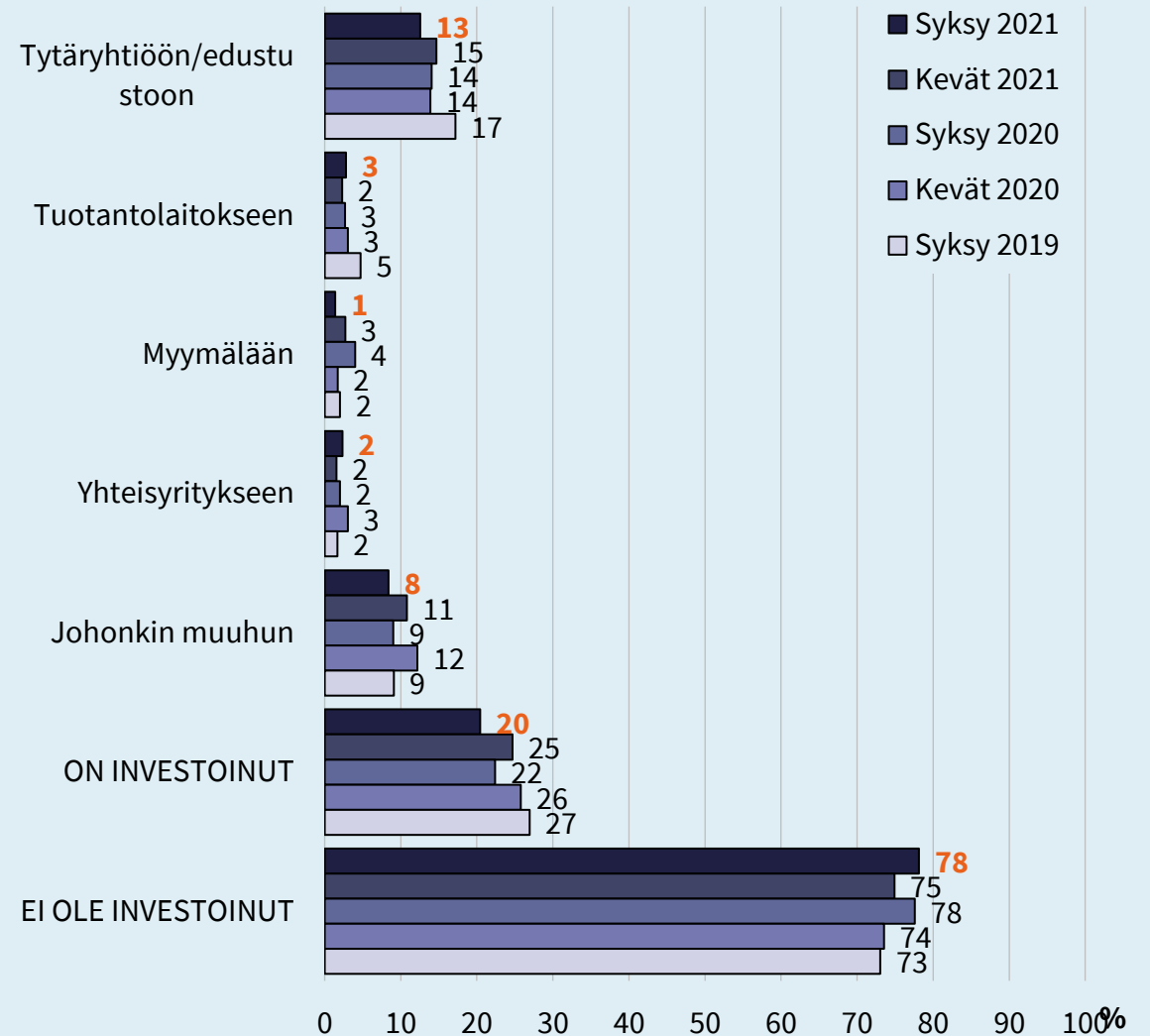

Investoinnit Venäjälle

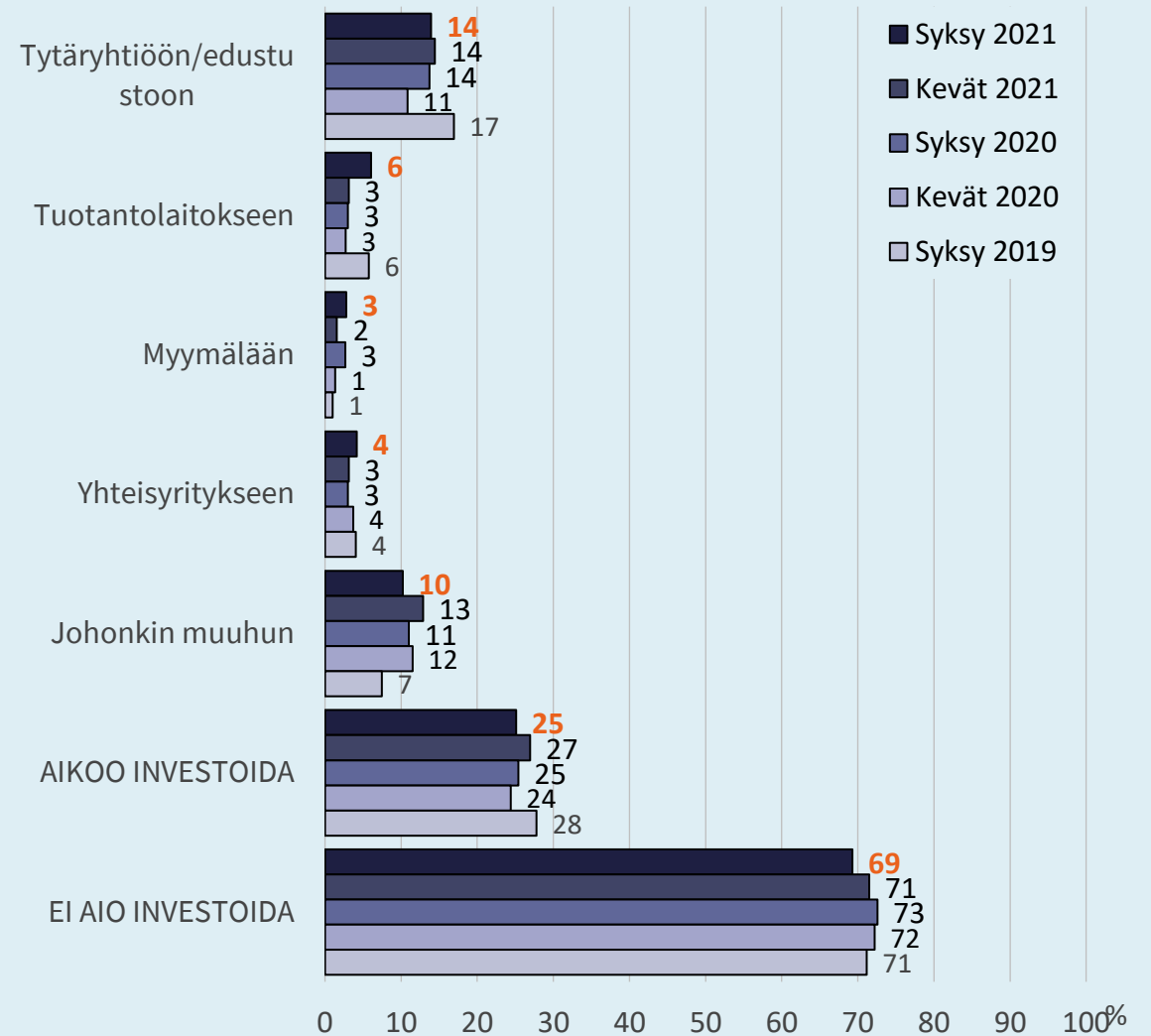
Investoinnit Venäjälle vähentyneet

- Viidesosa vastaajista on tehnyt investointeja viimeisimmän 12 kk aikana. Investoineiden yritysten osuus on laskenut edellisistä vuosista.
- Suurin osa investoinneista on kanavoitunut tytäryhtiöön tai edustustoon, kuten aikaisemminkin.
- Tuotannolliset investoinnit ovat olleet edelleen matalalla tasolla.

Investointiaikeet viime vuosien tasolla

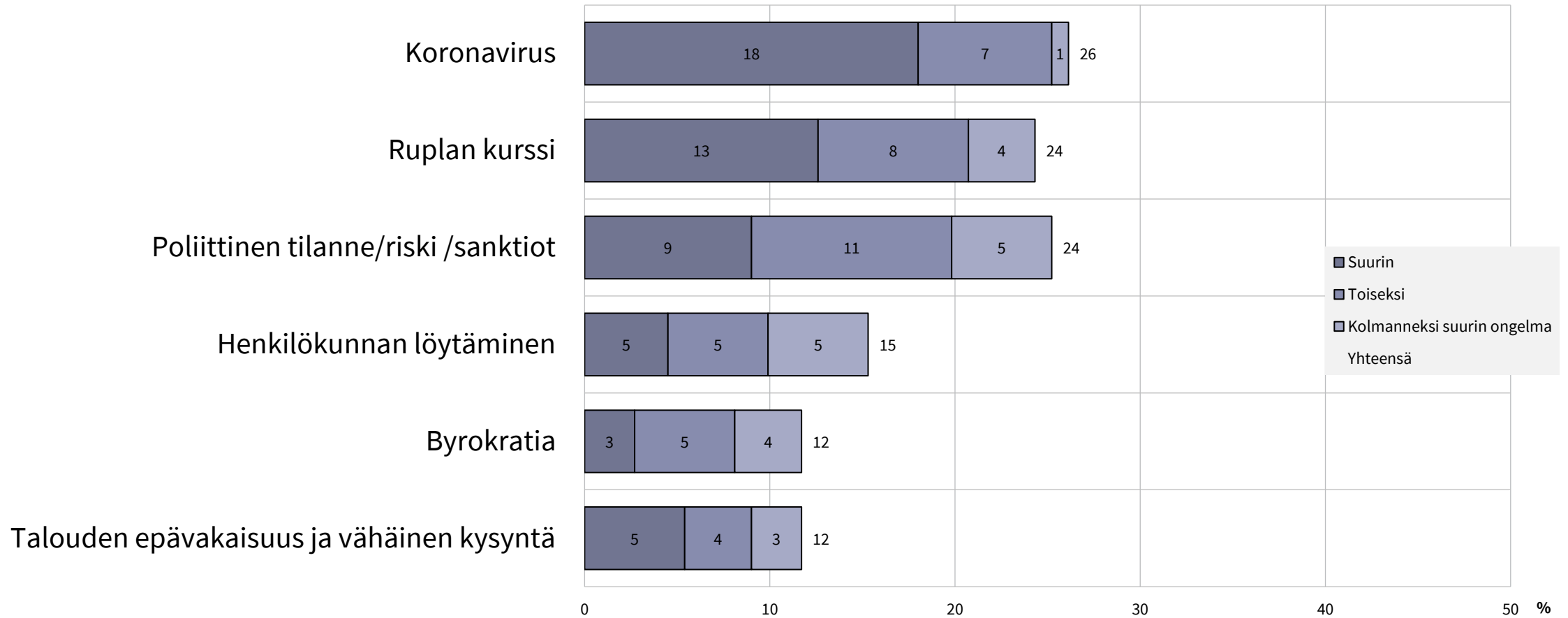
- Neljäsosa vastaajista aikoo investoida Venäjälle seuraavan 12 kk aikana.
- Investoinnit kohdistuvat tytäryhtiöön tai edustustoon.
- Aiempaa useampi yritys aikoo investoida tuotantolaitokseen.

Suurimmat ongelmat

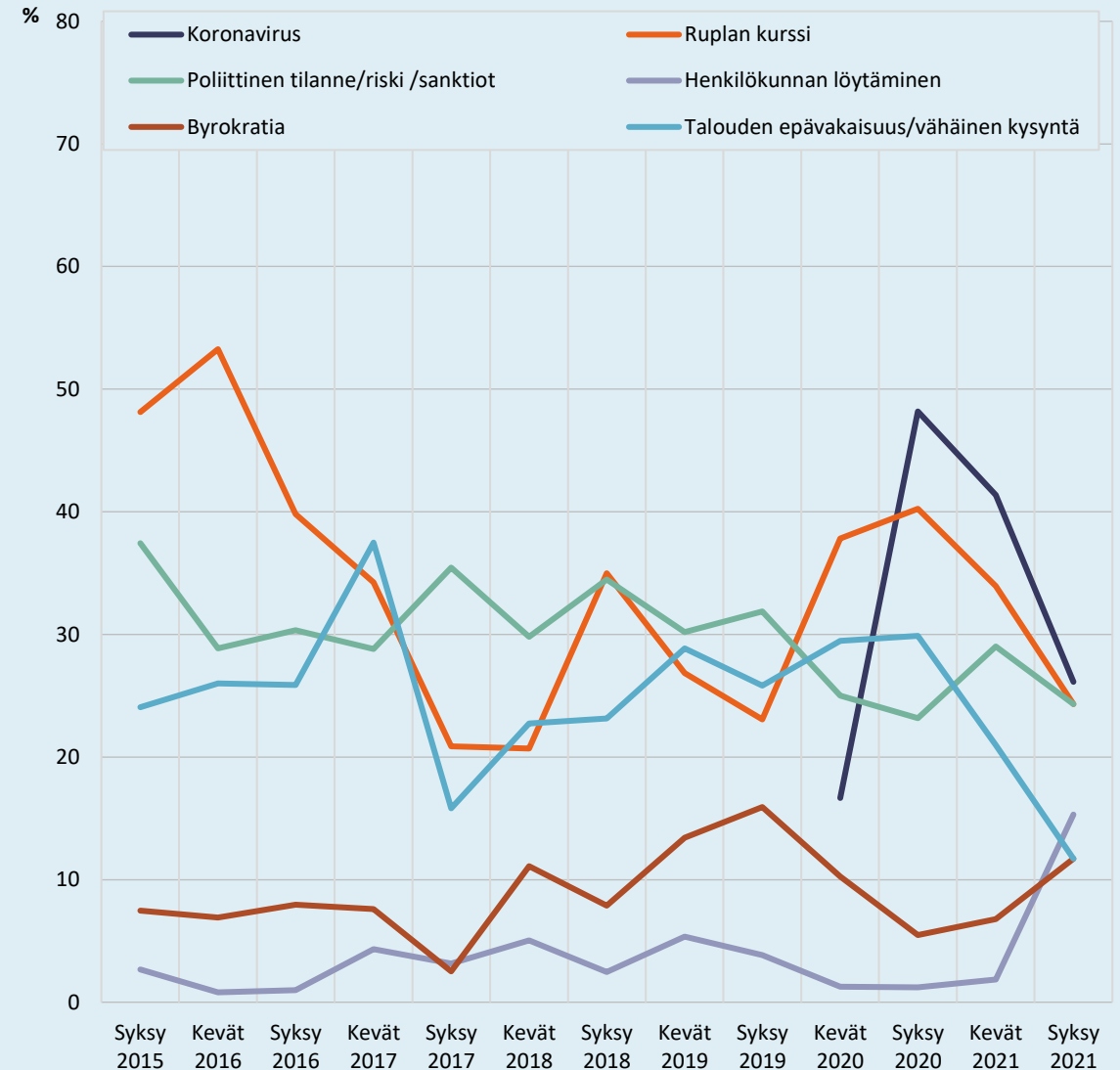

Suurimmat ongelmat liiketoiminnassa Venäjällä

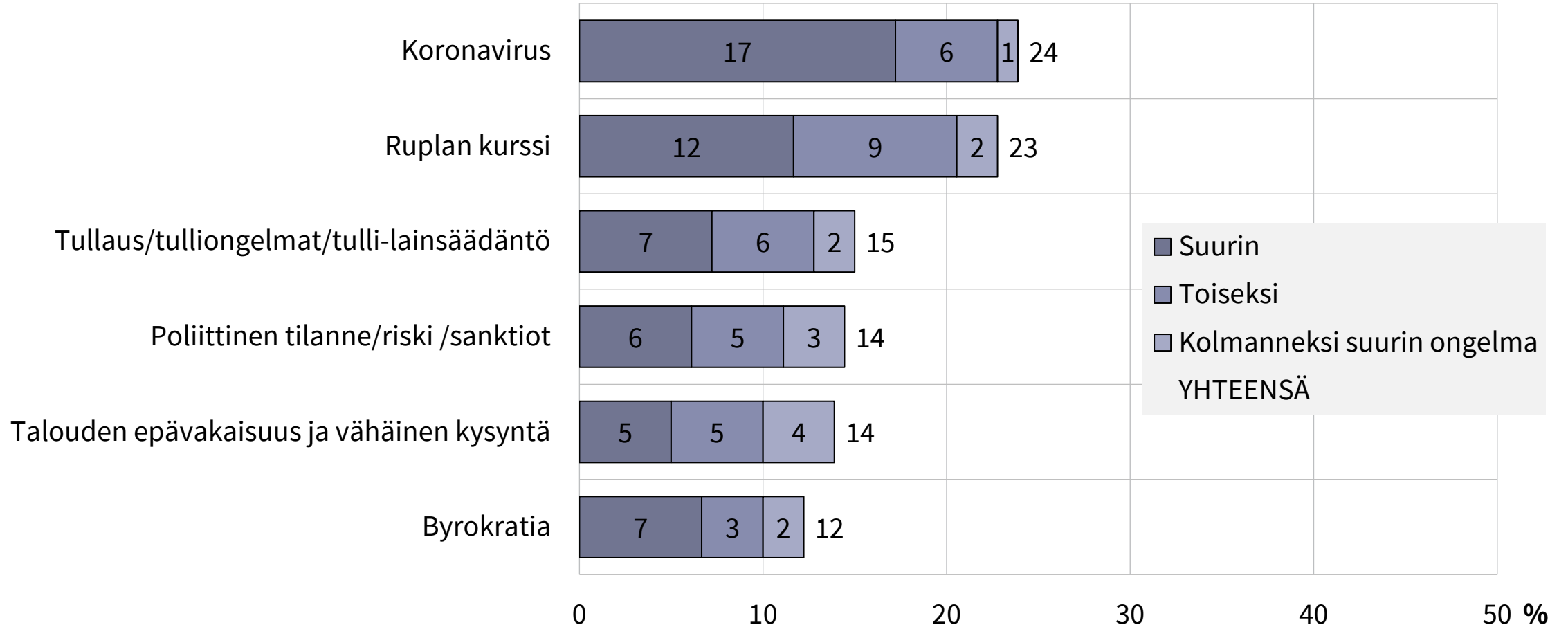

Henkilökunnan löytämisestä tullut aiempaa suurempi ongelma liiketoiminnassa Venäjällä

- Korona, ruplan kurssi sekä poliittinen tilanne, riski ja sanktiot ovat edelleen liiketoiminnan ongelmien kärkikolmikko Venäjällä.
- Henkilökunnan löytämiseen liittyvät vaikeudet ovat nousseet jyrkästi neljänneksi suurimmaksi ongelmaksi.
- Liiketoiminnassa Venäjällä palvelualojen suurin ongelma on korona ja teollisuuden kohdalla ruplan kurssi. Korona rasittaa eniten pk-yrityksiä ja poliittiset riskit suuryrityksiä.

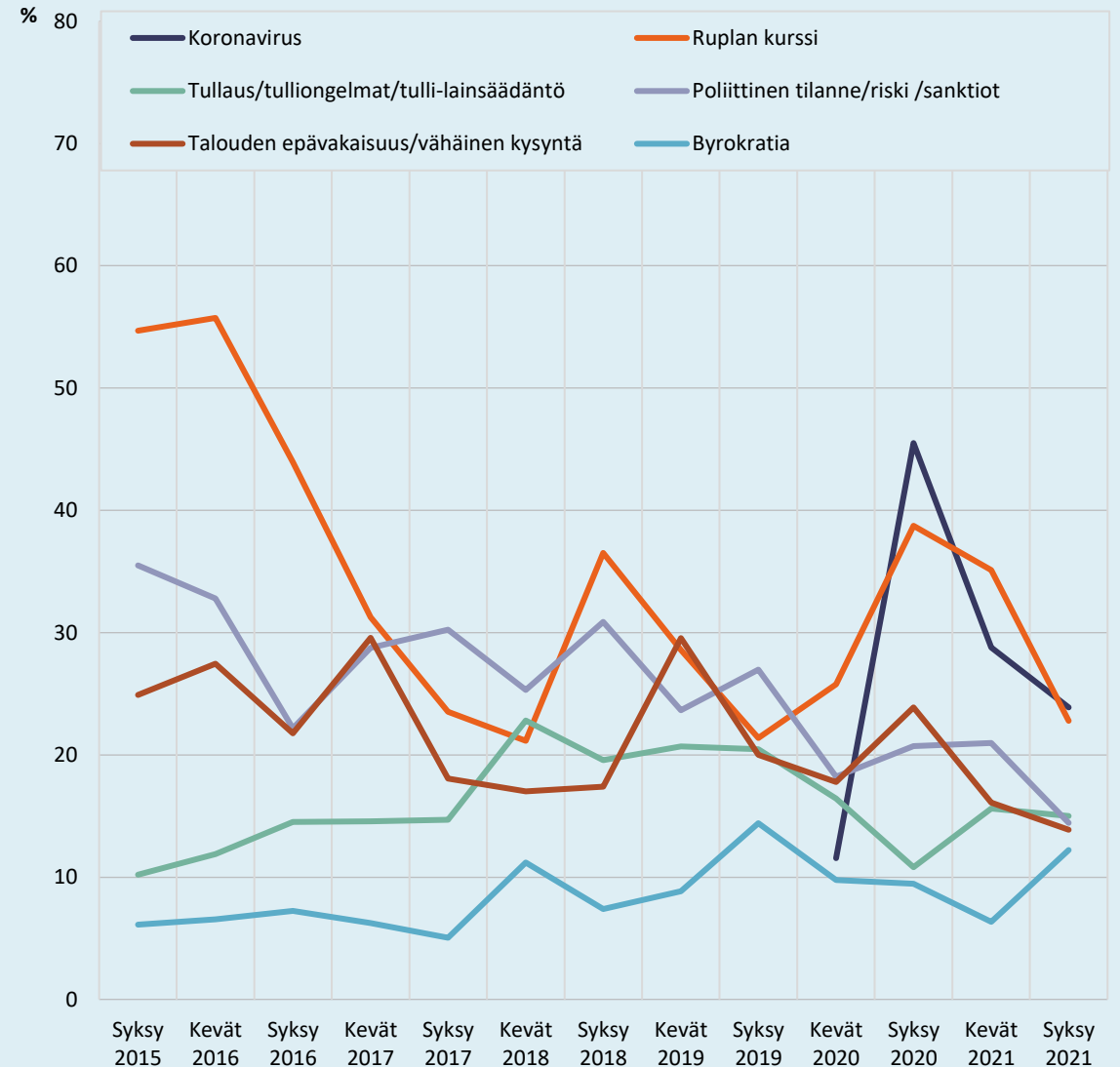

Suurimmat ongelmat viennissä Venäjälle

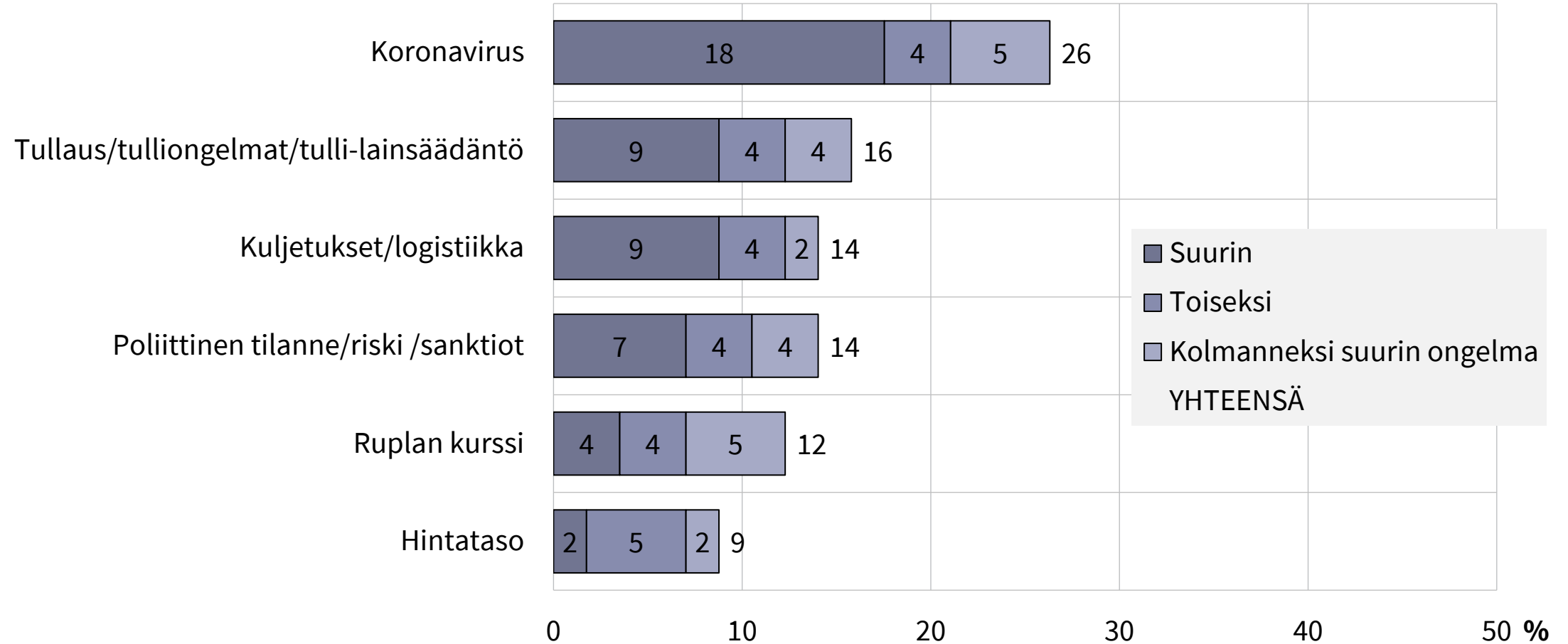

Korona ja ruplan kurssi vaivaavat yhä vientiä Venäjälle

- Tullaukseen ja byrokratiaan liittyvät ongelmat ovat lisääntyneet, mikä saattaa johtua viennin volyymien kasvusta.
- Korona on ylivoimaisesti suurin ongelma palveluviennissä. Teollisuuden ja kaupan alan viennissä suurin ongelma on ruplan kurssi.
- Korona on viennissä suurin ongelma pk-yrityksille ja ruplan kurssi suuryrityksille.

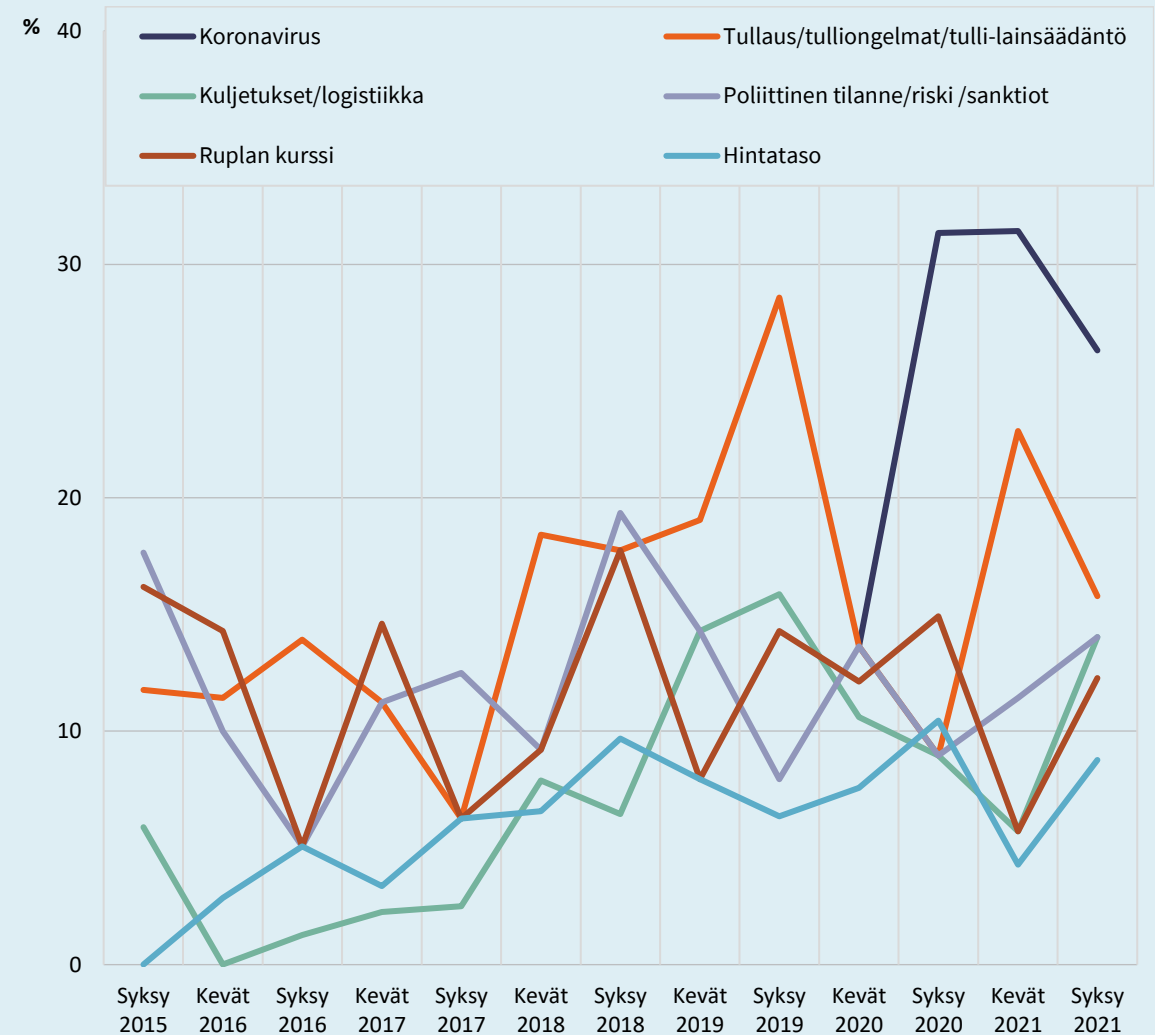

Suurimmat ongelmat tuonnissa Venäjältä

Korona edelleen myös tuonnin suurin ongelma

- Korona ja tulliongelmat aiheuttavat edelleen eniten vaikeuksia tuonnissa, mutta niiden osuus on laskenut keväästä.
- Poliittisen tilanteen, logistiikan, ruplan kurssin ja hintojen aiheuttamien ongelmien osuus on kasvanut keväästä.
- Korona on suurin ongelma palvelutuonnissa ja tulliongelmat teollisuudessa. Koronan ohella poliittinen tilanne rasittaa suuryrityksiä ja hintataso keskisuuria yrityksiä.

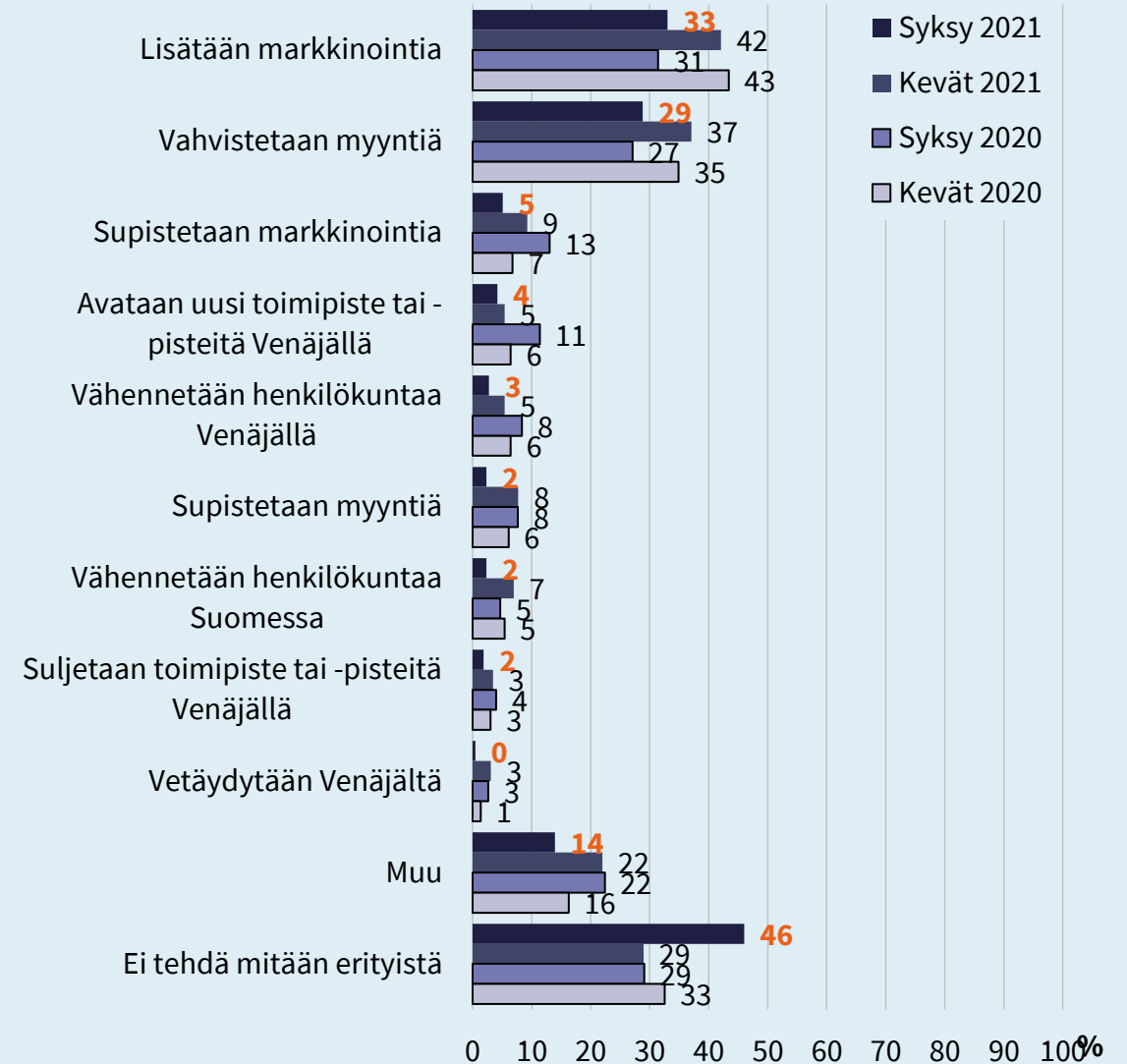

Reagointi Venäjän taloustilanteeseen

Miten yritys on reagoinut nykytilanteeseen Venäjän markkinoilla?

- Yritykset vaikuttavat keskittyvän päivittäiseen liiketoimintaan kehittämistä tai sopeuttamistoimien sijaan.
- Markkinointia lisätään ja myyntiä vahvistetaan kaikilla noin joka kolmannessa vastaajayrityksessä.

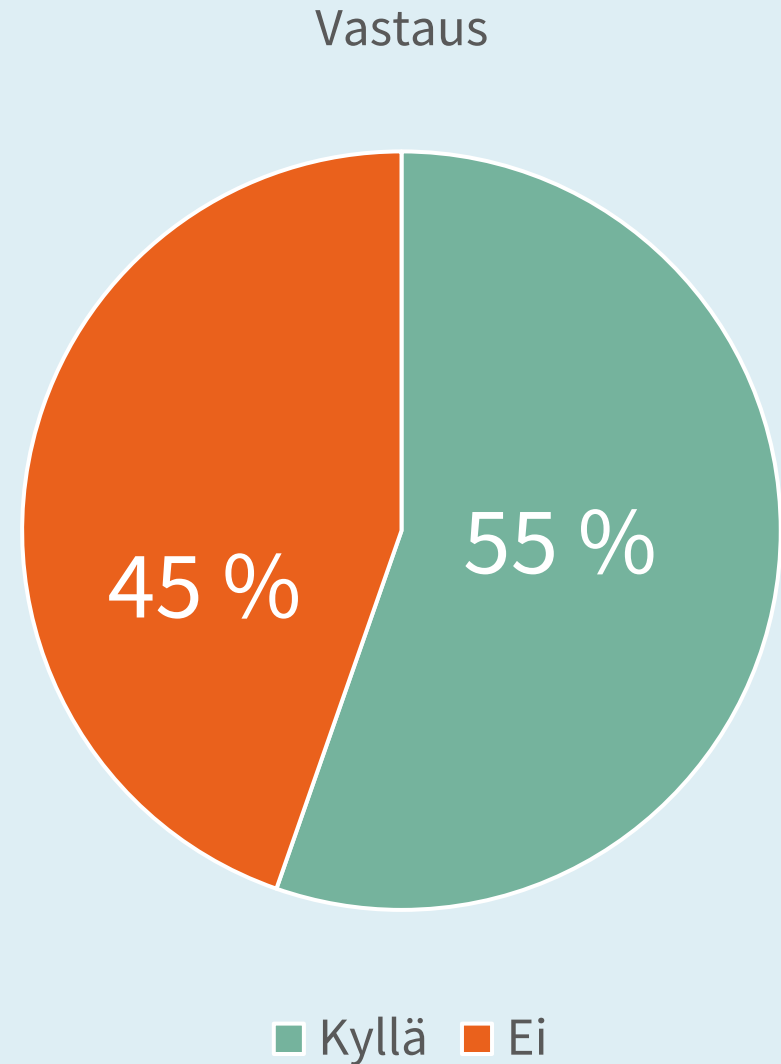

Avoim kysymys

Avoin kysymys

Maailmalla puhutaan nyt paljon ilmastosta. Uskotko ympäristötoimien muuttavan Venäjän markkinoita?

Jos kyllä, niin millä tavoin?

- ”Varmasti muuttaa, ehkä vasta joskus noin 5 vuoden päästä. Ympäristötietoisuus, kierrätys ja niihin tarvittavat laitokset paranevat. Isot keskukset kuten Moskova ja Pietari ovat siinä nopeimpia. Kuluttajatkin rupeavat arvostamaan sitä, että on valmius kierrättää.”
- ”En usko että lyhyellä aikavälillä on vaikutusta. Uskon niiden kuitenkin aikaa myöten heikentävän Venäjän talouden tilannetta, elleivät he pysty näihin ympäristötoimiin.”
- ”Joudutaan miettimään talouden rakenteita uusiksi.”

Jos kyllä, niin millä tavoin?

- ”Se tulee vaikuttamaan, mutta rajallisesti. Teollisuuteen tehtävät investoinnit. Modernimmat teknologiat on vähäpäästöisempiä, mutta tässä on todella pitkä tie kuljettavana Venäjällä. ”
- ”Näkyä jo mm. prosessijätevesien käsittelyssä.”
- ”Pidemmällä aikavälillä ehkä sama kuin länsimaissakin, eli kasvaa tarve palveluille ja tuotteille, joissa ilmastonmuutos on otettu huomioon.”
- ”Varmasti lisää investointeja, kiinnitetään huomiota puhtaan veden saantiin ja teollisuuden päästöihin. Niitä rajoitetaan, luodaan tiukempia vaatimuksia ja valvotaan tarkemmin.”

Jos kyllä, niin millä tavoin?

- ”Sanotaan, että tietoisuus ympäristöasioista on vielä aika pientä. Olen törmännyt ylimielisyyteen suhteessa kierrätykseen. Luulen, että asennemuutos vaatii jopa sukupolven, ennen kuin se lähtee massamittakaavassa liikkeelle. Ei näy bisneksessä vihreä ajatus vielä meidän asiakkaiden.”
- ”Venäjä rupeaa jäämään näissä ympäristötoimissa tahdista pois, ja se tulee vaikuttamaan suhtautumiseen Venäjään.”
- ”Markkinamekanismi muuttuu. Aletaan hinnoitella kustannuksia, jotka ei näy suoraan. Tulevat mukaan hintoihin.”

Jos kyllä, niin millä tavoin?

- ”Venäjällä tullaan soveltamaan vastaavan lailla ESG-käytänteitä, mitä Euroopassa ja muualla maailmassa. Tietysti aikaperspektiivi voi olla hieman eri.”
 - ”Tavarat ja tuotteet kallistuvat ja kaikki muut asiat myös.”
- ”Yrityksiä ja toimijoita pakotetaan vastaamaan tuotteistaan, niiden uusiokäytöstä ja muusta.”
 - ”Kohdistuu modernimpaan ja ympäristöystävälliseen tekniikkaan. Avaa markkinoita meidän tyyppisille yrityksille.”

Lisätietoja

Jaana Rekolainen

toimitusjohtaja

Suomalais-Venäläinen kauppakamari

+358 400 457743

jaana.rekolainen@svkk.fi

Juha Lemmetyinen

tutkimusjohtaja

Taloustutkimus Oy

+358 50 516 8475

juha.lemmetyinen@taloustutkimus.fi

SUOMALAIS / VENÄLÄINEN
KAUPPAKAMARI